Навукова бібліятэка ім. Короленко. Харків
ХАРЬКОВ 31 ПЕР.КОРОЛЕНКО 18 БИБ-КЕ КОРОЛЕНКО 15 12 38

Пролетары ўсіх краін, злучайцеся!

Комуністычная партыя (большэвікоў) Беларусі

ЗВЯЗДА

ОРГАН ЦК І МЕНСКАГА АБКОМА КП(б)Б

№ 218 (6194) | 20 верасня 1938 г., аўторак | ЦАНА 10 КАП.

Гісторыя Ўсесаюзнай Комуністычнай партыі (большэвікоў). Кароткі курс. Пад рэдакцыяй Камісіі ЦК ВКП(б). Адобран ЦК ВКП(б). 1938 год. Раздзел IV. Меншавікі і большэвікі ў перыяд сталыпінскай рэакцыі. Афармленне большэвікоў у самастойную марксісцкую партыю. (1908—1912 годы).

СЁННЯ Ў НУМАРЫ:

ПАРТЫЙНАЕ ЖЫЦЦЕ:
Аператыўна кіраваць малалікімі партыйнымі арганізацыямі.
Р. Я. Шуб — Важнейшы ўчастак партработы.
Ф. В. Маргаўцова — Кіраўніцтва стаханаўскім рухам.
П. Е. Мякішаў — Палітычнае выхаванне членаў арцелі.
Р. М. Альтшуль — Спачуваючыя — рэзерв партыі.
С. П. Аўраменка — Арганізаваць абмен вопытам.
Е. Г. Левіт — Растуць рады партыі.
К. А. Чуянаў — Комуністы савецкай установы.

Пасяджэнне Савета Народных Камісараў БССР.
АРТЫКУЛЫ:
А. Азізян — Памяці 26 бакінскіх камісараў.
На калгасных палях.
Закончылася алімпіяда чырвонаармейскай самадзейнасці.
Шахматны і шашачны турніры на першынства БССР.
ЗА РУБЯЖОМ:
Становішча ў Чэхаславакіі. Надзвычайнае становішча па ўсёй краіне.
Новая фашысцкая правакацыя.
Падрабязнасці перагавораў Чэмберлена з Гітлерам.

ЗА ДАЛЕЙШЫ ЎЗДЫМ РАБОТЫ ПРОФСАЮЗАЎ

Гэтымі днямі закончыў сваю работу II пленум ВЦСПС. На пленуме з вялікай актыўнасцю былі абмеркаваны жнейшыя пытанні савецкага прафесіянальнага руху і падведзены вынікі канання рашэнняў VI пленума ЦСПС.

VI пленум ВЦСПС з'явіўся выдатнай хай у гісторыі савецкіх профсаюзаў. , пры ўдзеле сакратароў ЦК ВКП(б) . Л. М. Кагановіча і А. А. Андрэева, ў канкрэтную баявую праграму работы профсаюзаў па-новаму, на дставе цеснай сувязі прафесіянальных органаў з шырокай масай членаў рофсаюзаў, актыўнага іх удзелу ў цыялістычным будаўніцтве; павароту штодзённых патрэб рабочых і служачых у быту і на вытворчасці.

VI пленум ВЦСПС патрабаваў ад жнай профарганізацыі бязлітаснай рацьбы з астаткамі контррэвалюцыйага трэд'юніянізма ў практычнай рацы профсаюзаў, прапанаваўшы профрганізацыям знішчыць скажэнні і нехопы ў сваёй рабоце, будуючы яе падставе строгага захавання прафюзнай дэмакратыі.

Змагаючыся за выкананне ўказанняў энтральнага Камітэта партыі і прадыра народаў таварыша Сталіна, зброеныя рашэннямі VI пленума ЦСПС, савецкія профсаюзы бясспрэчдасягнулі пэўнага ўздыму ў сваёй боце. За гэты перыяд профсаюзы ысціліся ў асноўным ад варожых ементаў — трацкісцка-бухарынскіх ентаў фашызма, контррэволюцыйных эд'юніяністаў паследышаў бандыта омскага.

Прайшоўшыя справаздачы і выбары офорганаў былі велізарнай школай літычнага выхавання членаў профюзаў, яркай дэманстрацыяй іх высой палітычнай свядомасці і бязмежй адданасці справе соцыялізма. У офсаюзныя органы выбраны сапраўлепшыя актывісты, перадавыя рачыя вытворчасці, якія не на словах, на справе даказалі сваю адданасць артыі Леніна—Сталіна, сваё уменне стыўна змагацца за выкананне рашэнняў VI пленума ВЦСПС. Да акынай профсаюзнай работы прышлі овыя людзі, якія ўнеслі свежы струень у профработу, да якой прыцягут новы шматмільённы добраахвотны ктыў.

Найбольш наглядны рэзультаты пебудовы профсаюзнай работы ў гане соцыяльнага страхавання. Даклады двух старшынь завадскіх камітэаў на пленуме паказалі, што практыа стварэння саветаў соцстраха на радпрыемствах цалкам сябе апраўала.

VII пленум ВЦСПС абмеркаваў практ тыпавога статута прафесіянальнаа саюза.

Прафесіянальныя саюзы краіны Сотаў аб'ядноўваюць у сваіх радах прааўных, у незалежнасці ад іх соцыяльага паходжання, роду, расы, нацыяальнасці і рэлігійных перакананняў. акая свабода аб'яднання працоўных профсаюзы ўласціва толькі нашай оцыялістычнай краіне. У любой капіалістычнай краіне вялікая колькасць абочых і служачых астаюцца па-за рофсаюзамі. Рэакцыйная профбюраратыя, імкнучыся да аслаблення сіл ролетарыята, ставіць усе магчымыя агаткі, якія не дазваляюць уступіць профсаюзы мільёнам працоўных.

Праект тыпавога статута прафесіяальнага саюза паслужыць далейшаму рганізацыйнаму ўмацаванню савецкіх рофсаюзаў, ён узніме яшчэ на большую вышыню профсаюзную дэмакрацію і актыўнасць мас.

VII пленум ВЦСПС прыняў пастанову аб вывучэнні Кароткага курса гісторыі ВКП(б). У сваім рашэнні пленум абавязвае кіраўнікоў профсаюзаў аказаць усямерную дапамогу шырокім масам працоўных у вывучэнні гісторыі партыі Леніна—Сталіна.

Дасягнутыя значныя поспехі ў рабоце профсаюзаў паказваюць, што савецкія профсаюзы стаяць на правільным шляху. Але супакойвацца, зазнавацца — не ў духу большэвікоў. Каб яшчэ вышэй узняць якасць многагранай профсаюзнай работы, неабходна яшчэ з большай рашучасцю выконваць рашэнні VI пленума ВЦСПС.

VII пленум ВЦСПС з большэвіцкай праматой указаў, што профсаюзы яшчэ не выканалі рашэнне VI пленума ВЦСПС аб рашучым павароце да задавальнення штодзённых патрэб масы членаў саюза. У нездавальняючым становішчы знаходзяцца такія важнейшыя галіны профсаюзнай работы, як работа па ахове працы і культурна-масавая. Слаба, а часта і бюракратычна, кіруюць некаторыя заўкомы і фабкомы стаханаўскім рухам, соцыялістычным спаборніцтвам, мірацца з бюракратычнымі скажэннямі ў рабоце асобных гаспадарнікаў.

Недахопы ў рабоце профсаюзаў, якія адзначыў VII пленум ВЦСПС, поўнасцю датычаць прафесіянальных арганізацый нашай рэспублікі.

На тарфяных, цагельных і шклозаводах БССР, якія моцна адстаюць у выкананні дзяржаўных планаў, заўкомы вельмі дрэнна змагаюцца за стварэнне ўмоў для стаханаўскай працы, не арганізоўваюць абмену вопытам і належнай работы вытворчых нарад. У рабоце многіх заўкомаў і фабкомаў яшчэ многа фармалізма; выносіцца нямала добрых рашэнняў, рэзалюцый, але яны не праводзяцца ў жыццё. Адсутнічае дзейсная, добра арганізаваная праверка выканання. Вось, напрыклад, заўком тарфянога завода «Дукора» (Рудзенскі раён) прыняў нямала пастаноў аб разгортванні стаханаўскага руху, аб паляпшэнні жыллёвага будаўніцтва. Але справа не даведзена да канца. На заводзе слаба папаўняюцца рады стаханаўцаў, дрэнна ідзе жыллёвае будаўніцтва, інтэрнаты не падрыхтаваны да зімы.

На другім буйным прадпрыемстве — віцебскай швейнай фабрыцы «Сцяг індустрыялізацыі» фабкомам не раз прымаліся рашэнні аб паляпшэнні работы совета соцыяльнага страхавання і тэхнікі безапаснасці. Але зноў такі, пастановы астаюцца не выкананымі. У выніку слабай работы фабрычнага совета соцстраха, на 47,6 проц. перавыдаткаваны адпускаемыя фабрыцы сродкі на аплату часовай непрацаздольнасці. Асабліва дрэнна працуе група аздараўленчых мерапрыемстваў совета соцстраха.

Сваю бездапаможнасць фабком фабрыкі праяўляе і ў справе аховы працы. На працягу раду год у зімовы час на фабрыцы не працуе прыточная вентыляцыя. Тэхніка безапаснасці на цэлым радзе працэсаў не забяспечана. На швейных машынах не ўстаноўлены засцерагальнікі ад паколу пальцаў. Не агароджаны нажы лентачных машын. А між тым, адпускаемыя сродкі на паляпшэнне тэхнікі безапаснасці не скарыстоўваюцца. З адпушчаных у гэтым годзе на ахову працы 40.000 рублёў на паляпшэнне тэхнікі безапаснасці расходавана толькі 729 рублёў.

Зусім недастаткова работа, праводзімая профсаюзнымі арганізацыямі БССР па ўцягненню працоўных у члены саюза. Па прадпрыемствах тарфяной грамысловасці, абслугоўваемых ЦК саюза тарфянікаў, толькі 81,3 проц. рабочых з'яўляюцца членамі саюза. Па прадпрыемствах спіртаводачнай прамысловасці процант профсаюзнага членства яшчэ ніжэйшы — 79,4 проц. Гэта — вынік слабай арганізацыйнай і палітычна-масавай работы профсаюзаў сярод гэтых груп рабочых.

Профсаюзы з'яўляюцца школай комунізма. Іх прамы абавязак — выхоўваць членаў профсаюзаў у комуністычным духу, дапамагчы ім павысіць свой культурны і тэхнічны ўзровень. Трэба прама сказаць, што многія профсаюзныя арганізацыі БССР яшчэ вельмі слаба спраўляюцца з гэтымі сваімі задачамі.

Далейшы ўздым профсаюзнай работы цалкам залежыць ад таго, як новыя кадры профсаюзных работнікаў авалодаюць большэвізмам — ленінска-сталінскім стылем кіраўніцтва. Неабходна памятаць, што профсаюзны работнік — гэта не адміністратар, а выхавацель і палітычны кіраўнік. Ён павінен менш засядаць, пабольш бываць у цэхах, на ўчастках, будоўлях, у рабочых інтэрнатах.

Большэвіцкая партыя заўсёды аказвала і аказвае профарганізацыям вялікую дапамогу. Партыя і асабіста таварыш Сталін несупынна клапоцяцца аб тым, каб профсаюзы былі баявымі арганізацыямі рабочага класа.

Яшчэ вышэй узняўшы рэвалюцыйную пільнасць профсаюзных мас, выкарчоўваючы з усіх нор ворагаў народа, савецкія профсаюзы даб'юцца новых поспехаў у сваёй рабоце і з гонарам выканаюць задачы, ускладзеныя на іх большэвіцкай партыяй і правадыром народаў таварышам Сталіным.

ЗАКОНЧЫЎСЯ АРКТЫЧНЫ ПЕРАЛЁТ П. Г. ГАЛАВІНА

18 верасня ў Маскву з вялікага арктычнага пералёту вярнуўся Герой Совецкага Саюза тав. П. Г. Галавін.

Мы вылецелі з Масквы 8 жніўня,— заявіў у гутарцы з супрацоўнікам ТАСС тав. Галавін. За гэты час у нас быў толькі адзін нялётны дзень з-за выключна неспрыяючых метэаралагічных умоў. Увесь экіпаж—другі пілот т. Тягунін, бортмеханікі тт. Красноў і Пісараў, бортрадыст т. Візаўцаў працавалі выдатна. Матэрыяльная частка самалёта заўсёды знаходзілася ва ўзорным парадку. Усе механізмы і радыёстанцыя працавалі бездакорна. За час пералёту ў цяжкіх умовах мы прайшлі каля 29 тысяч кіламетраў.

СТАНОВІШЧА Ў ЧЭХАСЛАВАКІІ

НАДЗВЫЧАЙНАЕ СТАНОВІШЧА ПА ЎСЁЙ КРАІНЕ

ПРАГА, 18 верасня. (БЕЛТА). Учора ночцу чэхаславацкі кабінет міністраў вынес рашэнне аб распаўсюджанні надзвычайнага становішча на ўсю тэрыторыю рэспублікі. Уводзіцца далейшае абмежаванне свабоды слова, друку, устанаўліваецца цэнзура асабістай перапіскі. Надзвычайнае становішча ўведзена на тэрмін у 3 месяцы. Гэта мера выклікана ўсёўзрастаючай пагрозай раптоўнага нападу Германіі, якая з учарашняга дня пачала новую перагрупіроўку войск на ўсіх граніцах Чэхаславакіі.

Новая фашысцкая правакацыя

ПРАГА, 19 верасня. (БЕЛТА). Сёння ў 4 гадзіны раніцы каля горада Аш (паўночная граніца Чэхіі), быў зроблен напад на казарму чэхаславацкай пагранічнай варты. Варта падвергнулася кулямётнаму і ружэйнаму абстрэлу. У казарму былі кінуты ручныя гранаты. Налёт быў зроблен узброенай бандай, прыбыўшай з германскай тэрыторыі. На месцы нападу была знойдзена вялікая колькасць пустых патронаў і ад[illegible] германскай тэрыторыі. Напад працягваўся 15 мінут, нападаючыя скрыліся на тэрыторыі Германіі. Пры нападзе былі ранены два пагранічнікі.

З прычыны непасрэднай блізасці германскай граніцы і каб пазбегнуць новых правакацый, чэхаславацкая пагранічная варта не адказала на стральбу.

Заява чэхаславацкага міністра абароны

ПРАГА, 18 верасня. (БЕЛТА). У сувязі з распаўсюджваемымі германскімі і іншымі правакацыйнымі чуткамі аб міжных разнагласіцях у чэхаславацкай арміі міністр нацыянальнай абароны Махнік заявіў у друку наступнае:

«Народ, урад і армія складаюць заўсёды адзінае і маналітнае цэлае. Гэта, як відаць, вельмі не падабаецца ворагам Чэхаславакіі — адсюль злосныя выдумкі і інсінуацыі. Чэхаславацкі народ ведае гэта і катэгарычна адхіляе злобныя паклёпы ворага».

У Германіі сфарміраван корпус генлейнаўцаў

ЛОНДАН, 18 верасня. (БЕЛТА). Згодна паведамленням з Берліна Генлейн апублікаваў загад аб арганізацыі корпуса з знаходзячыхся ў Германіі і ўцёкшых туды пасля падаўлення путча генлейнаўцаў і прапанаваў часці гэтага корпуса заняць пазіцыі на граніцы з Чэхаславакіяй. Згодна паведамленню берлінскага карэспандэнта агенцтва Рэйтэр, прыбыўшы 17 верасня ў Берлін адзін з памочнікаў [illegible] Себекоўскі заявіў, што «судэта-нямецкі корпус» будзе знаходзіцца ў поўнай баявой гатоўнасці і ўторгнецца ў Чэхаславакію, [illegible]. Агенцтва падкрэслівае, што корпус будзе лічыцца рэгулярнай вайсковай часцю на германскай тэрыторыі.

ПРАТЭСТ ЧЭХАСЛАВАКІІ СУПРОЦЬ АРЫШТАЎ ЧЭХАСЛАВАЦКІХ ГРАМАДЗЯН У ГЕРМАНІІ

ПРАГА, 18 верасня. (БЕЛТА). Чэхаславацкі ўрад праз свайго пасланніка ў Берліне звярнуўся да германскага ўрада з рэзкай нотай пратэста супроць масавых арыштаў чэхаславацкіх грамадзян на тэрыторыі Германіі. [illegible] за арыштаванымі ў Германіі чэхаславацкімі грамадзянамі.

Адначасова чэхаславацкі ўрад катэгарычна патрабуе звароту на радзіму групы жандараў і таможных чыноўнікаў, [illegible] генлейнаўцамі ў Шэсдорфе на германскую тэрыторыю.

ПАГРОЗЫ ГЕРМАНСКАГА ПАСЛАННІКА Ў ПРАЗЕ

ЛОНДАН, 19 верасня. (БЕЛТА). Паводле паведамлення агенцтва Рэйтэр, чэхаславацкі пасланнік у Лондане знаёміў англійскі ўрад са зместам афіцыяльнай заявы германскага пасланніка ў Празе і з адказам на яго чэхаславацкага ўрада.

Заява германскага пасланніка ў Празе, указвае агенцтва, зводзіцца да наступнага: «На тэрыторыі Германіі будзе арыштавана столькі-ж чэхаславакаў або яўрэяў, колькі было арыштавана генлейнаўцаў у Чэхаславакіі на мінулым тыдні. Калі згодна закона аб надзвычайным становішчы, будзе вынесен смяротны прыгавор якому-небудзь ліку генлейнаўцаў, то тое-ж самае будзе зроблена ў адносінах адпаведнага ліку чэхаславацкіх грамадзян, якія пражываюць у Германіі».

Чэхаславацкі ўрад у адказ на гэтую пагрозу апублікаваў спецыяльную заяву, у якой указваецца, што не было вынесена смяротнага прыгавору ні аднаму «судэцкаму немцу» і толькі адна асоба была аддана пад суд у адпаведнасці з законам аб надзвычайным становішчы.

Аднак, гаворыцца далей у гэтай заяве, у сілу звычайнага закона было прыцягнута да адказнасці некалькі генлейнаўцаў за падбухторванне насельніцтва да мяцяжу.

ПАДРАБЯЗНАСЦІ ПЕРАГАВОРАЎ ЧЭМБЕРЛЕНА З ГІТЛЕРАМ

ПАРЫЖ, 18 верасня. (БЕЛТА). Французскі друк падрабязна спыняецца на «ўмовах урэгулявання судэцкага пытання», прапанаваных Гітлерам у гутарцы з англійскім прэм'ерам Чэмберленам у Берхтэсгадэне. На аснове даных з розных крыніц, прыводзімых газетамі, гэтыя ўмовы зводзяцца да наступных пунктаў:

1) Далучэнне да Германіі судэцкіх раёнаў з пераважаючым нямецкім насельніцтвам.

2) Стварэнне ў рамках Чэхаславацкай рэспублікі сістэмы аўтаномных кантонаў, у якія ўваходзілі-б раёны, дзе нямецкае насельніцтва складае меншасць.

3) Гарантыя новых граніц нейтралізаванай Чэхаславакіі з боку Германіі, Венгрыі, Румыніі, Югаславіі і Польшчы.

4) Звыш-гарантыя новых чэхаславацкіх граніц з боку Англіі, Францыі і Італіі.

Звычайна вельмі добра асвядомлены знешнепалітычны аглядальнік газеты «Пці парыз'ен» Бургес піша:

«Англійскія міністры ў часе сваіх нарад адобрылі план мерапрыемстваў, у аснову якога былі пакладзены высунутыя Гітлерам прынцыпы. Па гэтых-жа пытаннях паміж Лонданам і Берлінам адбыўся папярэдні абмен думак яшчэ да паездкі Чэмберлена ў Берхтэсгадэн.

Англійскія міністры затым абмеркавалі пытанне аб англійскай гарантыі, якая павінна быць прадастаўлена рэарганізаванай Чэхаславакіі. Такая гарантыя азначала-б аказанне дапамогі Чэхаславакіі ў выпадку парушэння дагавора. Чэмберлен падкрэсліў, што міжнародная гарантыя, і асабліва англійская гарантыя, з'явіцца адзінай кампенсацыяй, якая можа быць прапанавана Чэхаславакіі ў абмен на цяжкія ахвяры, патрабуемыя ад яе».

Патрабаванне чэхаславацкага ўрада

ЛОНДАН, 18 верасня. (БЕЛТА). Як паведамляе агенцтва Рэйтэр, сёння чэхаславацкі ўрад праз свайго пасланніка ў Лондане Масарыка звярнуўся з пісьмом да англійскіх і французскіх міністраў, якія вядуць перагаворы ў Лондане. У сваім пісьме чэхаславацкі ўрад выказвае ўпэўненасць, што перад прыняццем таго ці іншага рашэння міністры Англіі і Францыі звернуцца да ўрада Чэхаславакіі за адпаведнай парадай. «У адваротным выпадку, — гаворыцца далей у пісьме, — чэхаславацкі ўрад не можа несці ніякай адказнасці за тыя ці іншыя рашэнні, якія будуць прыняты ў час праходзячых перагавораў паміж англійскімі і французскімі міністрамі».

Заява Мусаліні

ПАРЫЖ, 19 верасня. (БЕЛТА). Французскія газеты паведамляюць аб прамове Мусаліні, сказанай ім учора ў Трыесце. У сваёй прамове Мусаліні адкрыта падтрымаў агрэсіўныя патрабаванні Германіі, накіраваныя супроць Чэхаславакіі, і прама заявіў, што, калі ў сувязі з чэхаславацкім пытаннем узнікне ўсеагульная вайна, то «месца Італіі ў гэтай вайне ўжо вызначана».

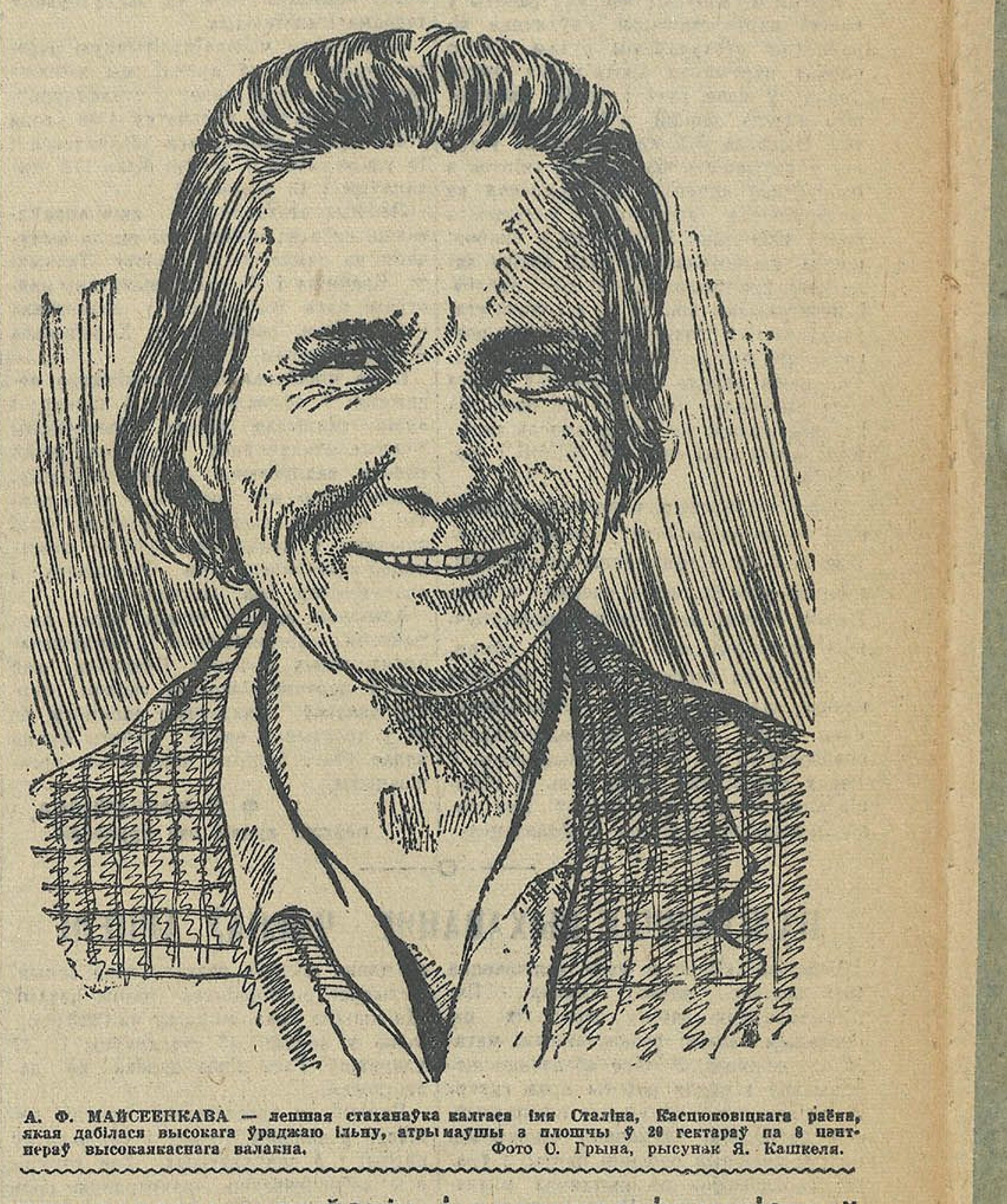

А. Ф. МАЙСЕЕНКАВА — лепшая стаханаўка калгаса імя Сталіна, Касцюковіцкага раёна, якая дабілася высокага ўраджаю ільну, атрымаўшы з плошчы ў 20 гектараў па 8 цэнтнераў высокаякаснага валакна.
Фото С. Грына, рысунак Я. Кашкеля.

ПЕРАГАВОРЫ АНГЛІЙСКІХ І ФРАНЦУЗСКІХ МІНІСТРАЎ

ЛОНДАН, 18 верасня. (БЕЛТА). Згодна паведамлення агенцтва Рэйтэр, сёння ў 9 гадзін 26 мін. раніцы ў Лондан прыбылі французскі прэм'ер Эдуард Далад'е, міністр замежных спраў Жорж Банэ і рад іншых асоб, суправаджаючых французскіх міністраў. На Кройданскім аэрадроме французскіх міністраў сустракалі англійскі прэм'ер Чэмберлен і міністр замежных спраў Галіфакс.

У 11 гадзін раніцы на Даунінг-Стрыт (дзе змяшчаецца англійскі ўрад) пачаліся перагаворы. З боку Англіі ў перагаворах прымаюць удзел: Чэмберлен, Галіфакс, міністр фінансаў Саймон, міністр унутраных спраў Хор, намеснік міністра замежных спраў Кадаган і галоўны дыпламатычны советнік Вансітарт. З французскага боку ў перагаворах прымаюць удзел: Далад'е, Банэ, французскі пасол у Лондане Корбен, генеральны сакратар міністэрства замежных спраў Лежэ, дырэктар еўрапейскага дэпартамента міністэрства замежных спраў Роша і іншыя асобы.

* * *

ЛОНДАН, 19 верасня. (БЕЛТА). Учора позна ноччу было апублікавана афіцыяльнае паведамленне аб нарадзе англійскіх і французскіх міністраў. У паведамленні гаворыцца, што пасля працяглага абмеркавання сучаснай міжнароднай абстаноўкі прадстаўнікі французскага і англійскага ўрадаў прышлі да поўнага пагаднення адносна спосабу вырашэння чэхаславацкага пытання. Прадстаўнікі абодвух урадаў спадзяюцца, што надалей магчыма будзе прадаўжаць абмеркаванне мерапрыемстваў па агульнаму ўрэгуляванню праблем у інтарэсах захавання міру ў Еўропе. Аб падрабязнасцях перагавораў не паведамляецца.

Як перадае агенцтва Рэйтэр, сёння раніцай французскія міністры Далад'е і Банэ вылецелі ў Парыж.

ДА ВЫНІКАЎ АНГЛА-ФРАНЦУЗСКІХ ПЕРАГАВОРАЎ

ПАРЫЖ, 19 верасня. (БЕЛТА). Блізкія да афіцыяльных французскіх колаў асобы ўказваюць, што французскія міністры згадзіліся з англійскай устаноўкай на задавальненне патрабаванняў Гітлера аб далучэнні Судэцкай вобласці да Германіі. Яны таксама згадзіліся і на праект «нейтралізацыі» Чэхаславакіі. Замест гэтага французскія міністры як быццам патрабавалі, каб Англія дала цвёрдую гарантыю будучых чэхаславацкіх граніц. Указваецца, што французскія міністры як быццам перамаглі ўпорства англічан у гэтым пункце.

— Англійскія міністры,—паведамляе карэспандэнт агенцтва Гавас,—як відаць, заявілі, што яны лічаць неабходным пайсці насустрач Гітлеру па пытанню далучэння да Германіі тых раёнаў Судэцкай вобласці, у якіх нямецкае насельніцтва складае большасць. Гэтая змена чэхаславацкіх граніц павінна быць ажыццёўлена пад кантролем міжнароднай камісіі, не прыбягаючы да працэдуры плебісцыта. У адказ на гэтыя прапановы Далад'е і Банэ ўказалі сваім англійскім калегам, што было-б несправядлівым патрабаваць падобных ахвяр ад Чэхаславакіі, не даўшы ёй кампенсацыі за страту натуральных граніц, якімі з'яўляюцца Судэцкія горы.

Такім чынам, прадаўжае карэспандэнт, незалежнасць Чэхаславакіі можа быць ад гэтага часу гарантавана канвенцыяй па ўзору Лакарнскага дагавору, падпісанай суседнімі з Чэхаславакіяй дзяржавамі (Германія, Польшча, Венгрыя, Румынія), а таксама Англіяй, Францыяй і Італіяй. Чэхаславакія павінна будзе адмовіцца ад дагавораў з Францыяй і Совецкім Саюзам.

Чэхаславацкі ўрад будзе афіцыяльна паведамлен аб поглядах англійскага і французскага ўрадаў і будзе запрошан паведаміць свае заўвагі.

НА ФРАНТАХ У ІСПАНІІ

УСХОДНІ ФРОНТ

Афіцыяльная зводка іспанскага міністэрства абароны ўказвае, што 18 верасня войскі мяцежнікаў і інтэрвентаў, атрымаўшы падмацаванне, прадпрынялі новыя атакі ў зоне ракі Эбро. Фашысцкая артылерыя і авіяцыя на працягу ўсяго дня няспынна бамбардыравалі рэспубліканскія пазіцыі ў раёне Гаэта і на поўдзень ад Мусоль.

Пяхота мяцежнікаў прадпрыняла атаку на рад вышынь, размешчаных на поўнач і паўночны ўсход ад халма Гаэта. Гэта атака, якую мяцежнікі аднаўлялі 4 разы, была рэспубліканцамі поўнасцю адбіта. Мяцежнікі панеслі пры гэтым цяжкія страты. Яны кінулі ля рэспубліканскіх акопаў некалькі ручных кулямётаў і рознае снарахжэнне.

Днём 18 верасня часці мяцежнікаў фарсіравалі раку Матэранья ў раёне Файона (на паўночны ўсход ад Каспе) і занялі вышыню 136. Аднак праз некаторы час рэспубліканскія часці контратакай зноў занялі гэту вышыню. Рэспубліканцы захвацілі пры гэтым некалькі палонных і вялікую колькасць ваенных матэрыялаў, у тым ліку дзве гарматы і тры ручных кулямёты.

ЗВАРОТ ЧАН КАЙ-ШЫ ДА КІТАЙСКАГА НАСЕЛЬНІЦТВА МАНЧЖУРЫІ

ЛОНДАН, 18 верасня. (БЕЛТА). Ханькоўскі карэспандэнт агенцтва Рэйтэр паведамляе, што ў сувязі з 7 гадавінай японскага ўтаржэння ў Манчжурыю Чан Кай-шы звярнуўся з адозвай да кітайскага насельніцтва Манчжурыі. «У сучасны момант, — гаворыцца ў адозве, — рэсурсы Японіі вычарпаны. Наступіў час, калі вы не павінны ўжо задавальвацца толькі налётамі на склады японскай амуніцыі, аэрадромы і чыгункі. Вы павінны расшырыць свае аперацыі супроць японцаў у барацьбе за вашы ўласныя інтарэсы, за свабоду і незалежнасць Кітая».

ПАРТЫЙНАЕ ЖЫЦЦЁ

АПЕРАТЫЎНА КІРАВАЦЬ МАЛАЛІКІМІ ПАРТЫЙНЫМІ АРГАНІЗАЦЫЯМІ

Рэдакцыя газеты «Звязда» разам з Магілеўскім гаркомам КП(б)Б днямі правяла нараду парторгаў малалікіх партарганізацый горада.

Мэтай гэтай нарады з'яўлялася — арганізаваць абмен вопытам партыйнай работы.

Выступаўшыя парторгі на гэтай нарадзе расказвалі аб сваім вопыце работы па росту партыі, па выхаванню комуністаў, аб рабоце са спачуваючымі, сярод беспартыйных і інш.

Ніжэй мы друкуем выступленні асобных парторгаў.

* * *

КІРАЎНІЦТВА СТАХАНАЎСКІМ РУХАМ

У трыкатажнай арцелі імя Крупскай працуе 237 чалавек галоўным чынам жанчын. Арцель выпрабляе выключна прадметы шырокага спажывання — трыкатаж.

Адным з галоўных звенняў работы ў нашай партарганізацыі з'яўляецца кіраўніцтва стаханаўскім рухам. Гэтую справу партыйная арганізацыя моцна ўзяла ў свае рукі і трэба сказаць, што змагла дабіцца добрых рэзультатаў. Перш за ўсё, наш калектыў уступіў у социялістычнае спаборніцтва з бабруйскай арцеллю імя Крупскай на датэрміновае выкананне вытворчага плана 1938 года. Уступаючы ў спаборніцтва, мы абавязаліся даць краіне дадаткова прадукцыі на 400 тыс. рублёў і ператварыць арцель у суцэльна-стаханаўскую. У рэзультаце шырока разгорнутага социялістычнага спаборніцтва, наша арцель за 7 месяцаў гэтага года выканала план на 126 проц. За ўзорнае выкананне плана арцель атрымала пераходны сцяг ГК КП(б)Б і горсовета.

Для паспяховага выканання ўзятых намі абавязацельстваў, партарганізацыя шырока арганізавала масава-палітычную работу сярод членаў арцелі. Паміж цэхамі заключаны социялістычныя дагаворы, якія дакладна абмяркоўваліся на сходах. Вялікае значэнне маюць індывідуальныя абавязацельствы. Гэту форму социялістычнага спаборніцтва мы шырока прымяняем. У нас у арцелі ўжо зараз ёсць 98 індывідуальных абавязацельстваў. Усе социялістычныя дагаворы і абавязацельствы правяраюцца рэгулярна адзін раз у месяц.

Практыкуем правядзенне спецыяльных злётаў стаханаўцаў. На гэтых злётах заслухоўваем справаздачы майстраў перадавых брыгад, заслухоўваем таксама і адстаючых.

Праводзячы масава-палітычную работу сярод членаў арцелі, мы дабіліся значнага росту радоў стаханаўцаў. Так напрыклад з пачатку 1938 года стаханаўцаў налічвалася 121 чалавек і 15 ударнікаў, а ў жніўні было 172 стаханаўцы і 18 ударнікаў.

Лепшых стаханаўцаў, якія апраўдваюць сябе на рабоце, мы смела вылучаем на самастойную работу. Ткачыхі тт Брайніна і Паўчына вылучаны майстрамі цэха панчошніца т Дыментава — бракёрам, работніца т. Харытонава — інструктарам.

Наша пярвічная партарганізацыя невялікая. У ёй налічваецца 5 членаў і адзін кандыдат партыі. Вывучаючы лепшых стаханаўцаў на практычнай рабоце, захоўваючы строга індывідуальны адбор, мы прымаем у рады партыі лепшых людзей. Нядаўна былі прыняты ў кандыдаты ВКП(б) комсамолец-стаханавец тав. Раманенка і спачуваючая тав. Шыфрына.

Адказныя задачы стаяць перад партыйнымі арганізацыямі саматужна-прамысловых арцеляў. Патрэбна, каб гэтым партарганізацыям гарком партыі аказваў канкрэтную дапамогу, бо ён у практыцы сваёй работы больш аддае ўвагі буйным партыйным арганізацыям.

Ф. В. МАРГАЎЦОВА,
парторг арцелі імя Крупскай.

—o—

ПАЛІТЫЧНАЕ ВЫХАВАННЕ ЧЛЕНАЎ АРЦЕЛІ

У арцелі «Першае мая» налічваецца 108 чалавек членаў арцелі. Палітвыхаваўчую работу сярод іх мы праводзім самымі рознастайнымі метадамі і формамі. У часе абедзеных перапынкаў і пасля работы праз гутаркі і чыткі газет комуністы і непартыйныя большэвікі тлумачаць членам арцелі важнейшыя рашэнні партыі і ўрада, расказваюць аб пытаннях міжнароднага становішча. Член партыі тав. Пінтусава, комсамолец тав Юдзін, спачуваючы тав Коган з'яўляюцца лепшымі агітатарамі і бяседчыкамі.

Вялікую цікавасць праяўляюць члены арцелі да міжнародных падзей. Вось чаму апрача гутарак мы часта праводзім і даклады. Тры разы ў месяц на агульных сходах ставяцца даклады на розныя тэмы. Члены арцелі ўжо слухалі даклад аб міжнародным становішчы, аб выніках Першай Сесіі Вярхоўнага Совета БССР.

Наша арцель яшчэ не так даўно не выконвала сваёй вытворчай праграмы. Патрэбна было мабілізаваць увесь калектыў, каб ліквідаваць недахопы. У барацьбе за выкананне і перавыкананне плана шырока разгарнулася социялістычнае спаборніцтва паміж цэхамі. Жнівеньскі план выканан на 123,3 проц. Зараз у арцелі 43 стаханаўцы і 17 ударнікаў. Гэта лічба далёка не дастатковая.

Партыйная арганізацыя арцелі налічвае 6 чалавек членаў і кандыдатаў партыі і 5 спачуваючых. Усе комуністы забяспечваюць авангардную роль на вытворчасці. Яны маюць партыйныя даручэнні, працуюць бяседчыкамі, агітатарамі, узначальваюць грамадскія арганізацыі.

Вялікую ўвагу партарганізацыя надае ўцягненню ў актыўную работу беспартыйных, даручае ім праводзіць гутаркі, чыткі газет сярод членаў арцелі. У дапамогу дэпутацкай групе горсовета вылучана 12 беспартыйных таварышаў лепшых стаханаўцаў. На канкрэтных даручэннях правяраюцца людзі, новыя кадры, актывісты, якія аказваюць дапамогу партарганізацыі ў выкананні рашэнняў партыі і ўрада.

П. Е. МЯКІШАЎ,
парторг арцелі «Першае мая».

—o—

АРГАНІЗАВАЦЬ АБМЕН ВОПЫТАМ

За апошнія годы на партыйную работу прышлі новыя маладыя кадры. Я таксама на партыйнай рабоце ўпершыню. Працуючы парторгам, я часта сустракаюся з труднасцямі, вельмі адчуваецца адсутнасць вопыту.

Мне здаецца, што сістэматычны абмен вопытам павінен легчы ў аснову партыйнага кіраўніцтва. Праведзеная нарада парторгаў малалікіх партыйных арганізацый многаму мяне навучыла. Слухаючы выступленні таварышаў, я вучуся, як лепш правесці тое, ці іншае мерапрыемства. Асабліва многае пачэрпнуў з вопыту кіраўніцтва стаханаўскім рухам у партарганізацыі трыкатажнай арцелі імя Крупскай. Гэта я перанясу ў сваю партыйную арганізацыю.

Гаркому партыі трэба практыкаваць у далейшым такія нарады, якія з'яўляюцца школай для маладых партыйных кадраў.

С. П. АЎРАМЕНКА —
парторг Могінпрома.

Група прынятых у партыю стаханаўцаў магілеўскай швейнай фабрыкі імя Валадарскага. НА ЗДЫМКУ (злева направа): тт. А. Е. Шэчмілёва, Е. М. Літвіна і дэпутат Вярхоўнага Совета БССР А. І. Акулёнак. У другім радзе: тт. Л. І. Клаз, О. А. Валодзькава, Б. Л. Гантман, К. Х. Давідава. Фото С. Грына

РАСТУЦЬ РАДЫ ПАРТЫІ

Пярвічная партыйная арганізацыя металакамбіната складаецца з 6 членаў і 6 кандыдатаў. Сярод іх чатыры кандыдаты партыі, якія прыняты ў гэтым годзе. Апрача таго, прынята ў групу спачуваючых 6 чалавек. Мы, захоўваючы строга індывідуальны адбор, уцягваем у рады партыі і групу спачуваючых лепшых людзей, стаханаўцаў, бязмежна адданых нашай радзіме.

За лік каго мы расцём? Прыняты ў кандыдаты партыі стаханавец-слесар тав. Стэрлін, стаханавец тав. Шухман і комсамольцы тт. Аляхновіч і Куперман. Апрача таго, за апошні час, перавялі ў члены партыі трох кандыдатаў.

Усе новапрынятыя ў партыю вучацца ў гарадской партыйнай школе. Разам з імі наведваюць школу і больш падрыхтаваныя спачуваючыя. Пры камбінаце працуе гурток па вывучэнню статута і праграмы партыі. Гурток наведваюць спачуваючыя і беспартыйныя актывісты.

Маладыя комуністы выконваюць даручэнні. Яны з'яўляюцца прыкладнымі на вытворчасці і ў грамадскай рабоце.

Вялікую ўвагу мы надаём таварышам, якія рыхтуюцца да ўступлення ў партыю. Так напрыклад, са спачуваючымі тт Соркіным і Нікіціным праводзяцца гутаркі, запрашаем іх на сходы, даём даручэнні.

Е. Г. ЛЕВІТ — нам. парторга металакамбіната.

КОМУНІСТЫ СОВЕЦКАЙ УСТАНОВЫ

Наша пярвічная партыйная арганізацыя яднае ўсе віды сувязі ў гор. Магілеве. Комуністы займаюць, галоўным чынам, кіруючыя пасады. Яны нясуць адказнасць за разгортванне палітвыхаваўчай работы сярод калектыва служачых. Усе таварышы ахоплены партыйнай вучобай і маюць партыйныя даручэнні.

Партарганізацыя дапамагае комуністам узорна выконваць свае абавязкі. Адстаючым таварышам усяляк дапамагаем. Вось, напрыклад, многа ёсць недахопаў у рабоце начальніка аддзела кадраў тав. Жытамірскага, старшай тэлефаністкі тав. Фрэйдзінай, інжынера-тэлеграфа тав. Грэкава. Для таго, каб аказаць ім дапамогу, знішчыць недахопы, партарганізацыя практыкуе правядзенне нарад служачых, дзе абмяркоўваюцца недахопы ў рабоце асобных участкаў сувязі.

Для падрыхтоўкі пытання мы вылучаем 2—3 комуністаў, якія знаёмяцца з работай аддзела і потым дакладваюць. У залежнасці ад характару пастаноўкі пытання праводзім адкрыты ці закрыты партсход.

Вялікую ўвагу мы надаём рабоце з беспартыйным актывам. Правераных, адданых партыі людзей уцягваем у рады партыі і ў групу спачуваючых. У гэтым годзе партарганізацыя прыняла ў члены ВКП(б) чатырох чалавек і пяць у групу спачуваючых.

К. А. ЧУЯНАЎ,
намеснік парторга канторы сувязі.

* * *

ВАЖНЕЙШЫ ЎЧАСТАК ПАРТРАБОТЫ

У практыцы сваёй работы Магілеўскі гарком партыі больш увагі аддаваў буйным партарганізацыям. Там часцей бывалі сакратары гаркома, там больш бывалі інструктары. А партыйныя арганізацыі на дробных прадпрыемствах, у арцелях, совецкіх установах часам выпадалі з поля зроку гаркома. Такая практыка кіраўніцтва партыйнымі арганізацыямі з'яўлялася ненармальнай, бо ў Магілеве большасць комуністаў на дробных прадпрыемствах. З 92-х пярвічных партарганізацый 66 — гэта малалікія.

Дробныя прадпрыемствы, як дзяржаўныя, так і кааператыўныя, [illegible] ролю ў выкананні прамысловага плана. Саматужна-прамысловыя арцелі вырабляюць тавары шырокага спажывання. За 7 месяцаў гэтага года арцелі [illegible] выпусціць прадукцыю на суму [illegible]. План яны выканалі толькі на 91,9 процанта. Такое адставанне ў выкананні плана арцелямі сведчыць аб тым, што справай разгортвання стаханаўскага руху партарганізацыі займаюцца вельмі слаба.

Пасля апублікавання перадавога артыкула ў «Праўдзе» ад 6 жніўня «Актывізаваць палітычную работу на дробных прадпрыемствах» гарком партыі зрабіў значны паварот у кіраўніцтве малалікімі пярвічнымі партарганізацыямі. Праведзена нарада парторгаў, на якой [illegible]. Пасля нарады на агульных сходах і злётах стаханаўцаў была абмеркавана перадавая артыкула «Праўды». [illegible] Рад арцеляў паспяхова выконваюць [illegible], прыклад арцель імя Крупскай свой 7-месячны план выканала на 126 проц. Больш 70 проц. усяго складу арцелі — стаханаўцы.

Нельга не спыніцца на адной вельмі істотнай дэталі. У нас у Магілеве 63,5 проц. кандыдатаў ВКП(б) знаходзяцца ў малалікіх партарганізацыях. У ліку кандыдатаў [illegible] дзесяткі таварышаў са стажам [illegible] 10 год. Вось, напрыклад, [illegible] кандыдат партыі з 1929 года; тав. Карапчук (Музкамбінат), кандыдат ВКП(б) са стажам з 1930 года: тав. Малашонак — кандыдат з 1930 года і інш.

Прыём кандыдатаў у члены партыі па гэтых малалікіх партыйных арганізацыях праходзіць вельмі марудна.

[illegible] партарганізацыя металакамбіната [illegible] 225 [illegible] прыняла ў кандыдаты партыі толькі 4 чалавекі. У Першай совецкай бальніцы (дзе калектыў [illegible] 500 чалавек) [illegible].

Выбарчая кампанія па выбарах у Вярхоўны Совет СССР і БССР выявіла на дробных прадпрыемствах і саматужных арцелях [illegible] актыў. Гэтых лепшых людзей, [illegible] партыі Леніна — Сталіна, патрэбна [illegible].

Гарком партыі не так даўно правёў адно мерапрыемства па палепшанню партыйнай гаспадаркі [illegible].

Практычную дапамогу малалікім партарганізацыям [illegible].

У гэтым годзе мы значна ўпарадкавалі справу вывучэння комуністамі гісторыі партыі [illegible].

Зараз ва ўсіх партыйных арганізацыях [illegible].

Малалікія партыйныя арганізацыі [illegible]. Гэтаму задачу трэба [illegible].

Г. ШУБ,
сакратар Магілеўскага гаркома КП(б)Б.

СПАЧУВАЮЧЫЯ—РЭЗЕРВ ПАРТЫІ

Калектыў Першай совецкай бальніцы налічвае больш 400 чалавек, сярод іх [illegible]. Лепшых праверанных людзей мы [illegible] ў рады ВКП(б) [illegible]. Група спачуваючых у нас складаецца з 12 чалавек, з якіх 9 чалавек прыняты ў 1938 годзе.

Як-жа мы працуем са спачуваючымі? Перш за ўсё, усе таварышы маюць канкрэтныя даручэнні. Яны выконваюць грамадскія і прафсаюзныя абавязкі. Тав. Рэўзіна з'яўляецца старшынёй прафкома, урач тав. Фрумкін — агітатар, тав. Мамікава — старшыня мясцкома. Спачуваючыя рэгулярна навед[illegible]. Мы ім [illegible] зрабіць інфармацыю аб падзеях у Іспаніі і Чэхаславакіі. З гэтым даручэннем яны добра справіліся.

Вялікую ўвагу партарганізацыя надае пытанню павышэння ідэйна-палітычнага ўзроўню спачуваючага і падрыхтоўцы яго да ўступлення ў рады партыі. Для спачуваючых арганізаваны два палітгурткі.

Р. М. АЛЬТШУЛЬ,
парторг Першай совецкай бальніцы.

Памяці 26 бакінскіх камісараў

(Да дваццацігоддзя іх гібелі)

20 год назад, у ноч з 19 на 20 верасня 1918 года, у далёкіх пясках Закаспія адбылося страшнае злачынства. Рукамі англійскіх інтэрвентаў і іх прыслужнікаў — меншавікоў і эсэраў былі зверска замучаны 26 бакінскіх камісараў. 26 лепшых сыноў геройчнага бакінскага пралетарыята: Сцяпан Шаумян, Алёша Джапарыдзе, Ваня Фіалетаў, Мешадзі Азізбекаў, Корганаў, Зевін і іншыя.

Совецкая Расія знаходзілася тады ў вогненым кальцы контррэвалюцыйных паўстанняў. Усе антысовецкія сілы краіны разам з інтэрвентамі буйнейшых капіталістычных краін насунуліся на маладую социялістычную рэспубліку, каб у патоках крыві, у гнятучым смуродзе шкодніцтва, дыверсій, змоў задушыць пралетарскую рэвалюцыю, вярнуць да ўлады памешчыкаў і капіталістаў.

У асабліва цяжкіх і складаных умовах знаходзіўся ў той час бакінскі пралетарыят.

У Закаўказзі ўтварыўся так званы Закаўказскі камісарыят, прадстаўляўшы ў сябе контррэвалюцыйную кааліцыю з здраднікаў працоўных — грузінскіх меншавікоў, азербайджанскіх мусаватыстаў і армянскіх дашнакаў. Яны прадставілі нашу родную зямлю на разарванне імперыялістам, яны заключылі саюз спачатку з германа-турэцкім імперыялізмам, а затым з англійскім.

У сакавіку 1918 года сілы Бакінскага Совета разграмілі контррэвалюцыйных мусаватыстаў у Баку. Уся паўната ўлады перайшла ў рукі Советаў. Быў створан Совет народных камісараў пад главенствам Сцяпана Шаумяна.

Совецкая ўлада ў Баку, перамагаючы шалёнае супраціўленне буржуазіі, нацыяналізавала нафтавую прамысловасць, каспійскі гандлёвы флот. Падрыхтоўвалася нацыяналізацыя буйных дамоў. Праект дэкрэта быў напісан тав. Мікаянам. Быў падрыхтован і праведзен з'езд советаў сялянскіх дэпутатаў. Дзякуючы велізарнай рабоце, праробленай советам народнай гаспадаркі на чале з Фіалетавым, не гледзячы на шалёны сабатаж прадпрыемцаў, удалося наладзіць вытворчасць нафтапрадуктаў.

Совецкая Расія мела вялікую патрэбу ў паліве, асабліва ў нафце. Бакінскі Соўнарком дабіўся таго, што вываз нафты ў Астрахань для Совецкай Расіі быў павялічан у 10 і больш разоў.

У сваю чаргу Баку карыстаўся гіганцкім падтрыманнем Совецкай Расіі. Адтуль бакінскія рабочыя атрымлівалі зброю, харчаванне.

Ленін і Сталін, нават у самыя цяжкія дні грамадзянскай вайны, памяталі аб бакінскім пралетарыяце, аб Шаумяне, пільна сачылі за падзеямі ў Баку.

14 лютага 1918 г. Ленін тэлеграфаваў Шаумяну: «Мы ў захапленні ад вашай цвёрдай і рашучай палітыкі. Здолейце злучыць з ёю самую асцярожную дыпламатыю, прадпісываемую, безумоўна, цяперашнім труднейшым становішчам, — і мы пераможам».

Таварыш Сталін летам 1918 года знаходзіўся ў Царыцыне. Ён правадзіў гіганцкую работу па снабжэнню галадаючых рабочых цэнтраў хлебам і арганізаваў пры актыўнейшым удзеле тав. Варашылава геройчную абарону гэтага слаўнага горада. Таварыш Сталін з Царыцына сістэматычна пасылаў дырэктывы ў Баку, тав. Шаумяну.

«Вашы поспехі радуюць нас», — пісаў 8 ліпеня 1918 г. таварыш Сталін Шаумяну і тут-жа даваў падрабязныя ўказанні аб тым, як бакінскім таварышам дзейнічаць у складаным перапляценні імперыялістычных сіл вакол Баку.

Падбадзёрваючае слова правадыроў рэвалюцыі Леніна і Сталіна ўзнімала дух бакінскіх таварышаў, развівала ў іх волю да далейшай барацьбы, дапамагала ім арыентавацца ў складанейшай абстаноўцы.

Падзеі ў Баку разгортваліся быстрымі тэмпамі. Барацьба абвастралася. Варожыя сілы цягнуліся да Баку з усіх бакоў. Грузінскі меншавіцкі ўрад прапусціў праз тэрыторыю Грузіі турэцкія войскі, каб іх сіламі звергнуць уладу Советаў у Баку.

З поўначы, з боку Дэрбента, рухаліся на Баку банды верхавода дагестанскай контррэвалюцыі памешчыка Гоцінскага. З поўдня пагражалі банды мусаватыстаў, з боку Ірана — войскі англійскіх інтэрвентаў пад камандай генерала Дэнстэрвіля. Гэты дастойны прадстаўнік англійскага імперыялізма рыхтаваў змову з тым, каб узарваць совецкую ўладу Баку знутры.

Прамыя агенты англійскай разведкі — эсэры і меншавікі — разам з контррэвалюцыйнымі нацыяналістамі прабавалі кастлявай рукой голаду задушыць бакінскі пралетарыят. Засеўшыя ў органах народнага камісарыята харчавання меншавікі і эсэры ўсяляк шкодзілі шляхам дэзарганізацыі снабжэння Баку.

«Сваімі сіламі мы не ўстаім», — крычалі на ўсіх перакрыжаваннях меншавікі, эсэры, дашнакі. Распускаючы правакацыйныя чуткі, сеючы паніку, англійскія шпіёны — меншавікі, эсэры і дашнакі стараліся пераканаць рабочых, што прыход англічан з іх «шматлікім» войскам забяспечыць «абарону» Баку ад наступаючых турак і «палепшыць» харчовае становішча горада.

Аб тым, што меншавікі і эсэры дабіваюцца запрашэння англічан і рыхтуюцца залучыць уладу Советаў, стала вядома Леніну і Сталіну. У канцы ліпеня таварыш Сталін з Царыцына тэлеграфаваў у Баку і ад імя Усерасійскага ЦВК патрабаваў ад Бакінскага Соўнаркома «безагаворачнага правядзення ў жыццё незалежнай міжнароднай палітыкі і рашучай барацьбы з агентамі іншаземнага капітала аж да арышту членаў адпаведных ваенных місій». Праз два дні з Масквы прышла тэлеграма за подпісам Свердлова. У ёй было ўказана: «Падцвярджаем тэлеграму Сталіна...»

У рэзультаце стварыўшыхся ўмоў частка бакінскіх рабочых, даведзеная голадам да роспачы, пахіснулася. І вось, 25 ліпеня на расшыраным пасяджэнні Бакінскага Совета меншавікі і эсэры нязначнай большасцю галасоў працягнулі рэзалюцыю аб неабходнасці запрасіць англічан у Баку. Здраднікі нагла клікалі большэвікоў пайсці разам з імі на паклон да імперыялізма. Любімец бакінскіх рабочых, старшыня Соўнаркома Сцяпан Шаумян, адзін з бліжэйшых вучняў Леніна і Сталіна, даў рашучую адповедзь здраднікам. Ён заявіў: «Перамогшыя здраднікі прабуюць і нас штурхнуць на шлях здрадніцтва, але мы лічым за лепшае памерці на слаўным пасту рэвалюцыянераў, чым выратаваць сваё жыццё цаною здрады і прадажніцтва».

Астаўшыся ў меншасці, большэвікі прымушаны былі скласці з сябе паўнамоцтвы. Совецкая ўлада ў Баку пала.

Ленін 29 ліпеня на пасяджэнні Усерасійскага ЦВК, адабраючы адмаўленне бакінскіх таварышоў пайсці на змову з англійскім імперыялізмам, сказаў, што яны «зрабілі крок, адзіна дастойны социялістаў не на словах, а на справе».

Узнікшая ў Баку контррэвалюцыйная ўлада, іменаваўшая сябе «Дыктатурай Цэнтракаспія і часовага Выканаўчага Камітэта», была цацкай у руках англічан.

Рэвалюцыйныя войскі разам з кіруючымі работнікамі Бакінскага Соўнаркома накіраваліся на 17 параходах у Астрахань. Але іх нагналі ваенныя судны Цэнтракаспія, абстралялі артылерыйскім агнём і прымусілі вярнуцца. Чырвоныя войскі былі разбраены. Каля 40 кіруючых большэвіцкіх работнікаў было арыштавана.

Тав. Мікаяну, аднаму з выдатнейшых работнікаў бакінскай большэвіцкай арганізацыі, цаною велізарных намаганняў удалося дабіцца вызвалення арыштаваных таварышоў Шаумяна, Джапарыдзе, Фіялетава, Азізбекава, астатнія бакінскія камісары і рад іншых большэвікоў селі на параход «Туркмен» для ад'езду ў Совецкую Расію. Але каманда парахода адмовілася весці яго ў Астрахань і павяла параход у Красн аводск, дзе гаспадарыў эсэраўскі ўрад ката Фунцікава, лізаўшага боты прадстаўніку англійскай ваеннай місіі капітану Тіг-Джонсу.

У Красна водску прыбыўшыя на «Туркмене» большэвікі былі арыштаваны.

У ноч з 19 на 20 верасня 26 бакінскіх камісараў пад прадлогам пераводу ў Ашхабад былі выведзены з турмы і пасаджаны ў чыгуначны вагон. У другім вагоне змясціліся эсэраўскія каты на чале з капітанам Тіг-Джонсам. Нечакана поезд спыніўся на 207-й вярсце паміж станцыямі Перавал і Ахча-Куйма. Тут арыштаваных бакінскіх камісараў пачалі групамі выводзіць з вагона. За 30 сажняў ад палатна чыгункі, за рабром перавалу адбылася зверская расправа. Безабаронныя ахвяры эсэраўскіх катаў былі зверска замучаны. Верныя, благародныя сыны народа стойка паміралі з пераможным воклічам на вуснах: «Няхай жыве комунізм!»

Адзначаючы памятную дату гібелі 26 бакінскіх камісараў, працоўныя нашай краіны ўспомняць таксама аб тым, што ад рук трацкісцка-бухарынскіх нягоднікаў паў выдатны сын нашага народа, буйнейшы дзеяч большэвіцкай партыі, любімец бакінскага пралетарыята і ўсіх працоўных нашай краіны Сергей Міронавіч Кіраў. Працоўныя нашай краіны ўспомняць таксама аб тым, што гнусныя нягоднікі — трацкісцка-бухарынскія і буржуазна-нацыяналістычныя найміты фашызма — каварна забілі вялікага пралетарскага пісьменніка А. М. Горкага, забілі адданых сталінцаў, верных сыноў нашай большэвіцкай партыі В. Р. Менжынскага і В. В. Куйбышава.

Таварыш Сталін вучыць з дня на дзень павышаць рэвалюцыйную пільнасць народа, поўнасцю і да канца знішчыць усіх ворагаў народа, здраднікаў і прадажнікаў социялізма.

Памяць аб 26 бакінскіх камісарах будзе клікаць наш народ да пільнасці, да бязлітаснага знішчэння ўсіх ворагаў социялізма, да барацьбы за перамогу вялікай справы Леніна — Сталіна ва ўсім свеце.

А. АЗІЗЯН.

ГІСТОРЫЯ

Усесаюзнай Комуністычнай партыі (большэвікоў)

Пад рэдакцыяй Камісіі ЦК ВКП(б). **КАРОТКІ КУРС.** *Адобран ЦК ВКП(б). 1938 год.*

РАЗДЗЕЛ IV.

МЕНШАВІКІ І БОЛЬШЭВІКІ Ў ПЕРЫЯД СТАЛЫПІНСКАЙ РЭАКЦЫІ. АФАРМЛЕННЕ БОЛЬШЭВІКОЎ У САМАСТОЙНУЮ МАРКСІСЦКУЮ ПАРТЫЮ.

(1908—1912 ГОДЫ). *)

3. БОЛЬШЭВІКІ І МЕНШАВІКІ Ў ГОДЫ СТАЛЫПІНСКАЙ РЭАКЦЫІ. БАРАЦЬБА БОЛЬШЭВІКОЎ СУПРОЦЬ ЛІКВІДАТАРАЎ І АДЗАВІСТАЎ.

У годы рэакцыі ў партыйных арганізацыях працаваць было ў многа разоў цяжэй, чым у папярэдні перыяд разгортвання рэвалюцыі. Колькасць членаў партыі рэзка зменшылася. Многія дробнабуржуазныя спадарожнікі партыі, асабліва інтэлігенты, баючыся праследаванняў царскага ўрада, пакідалі рады партыі.

Ленін указваў, што ў такія моманты рэвалюцыйныя партыі павінны давучвацца. У перыяд уздыму рэвалюцыі яны вучыліся наступаць. У перыяд рэакцыі яны павінны навучыцца правільна адступаць, навучыцца перайсці ў падполле, захаваць і ўмацаваць нелегальную партыю, скарыстаць легальныя магчымасці, усякія легальныя, асабліва масавыя арганізацыі для ўмацавання сувязей з масамі.

Меншавікі адступалі ў паніцы, не верачы ў магчымасць новага ўздыму рэвалюцыі, яны ганебна адракаліся ад рэвалюцыйных патрабаванняў праграмы і рэвалюцыйных лозунгаў партыі, хацелі ліквідаваць, знішчыць рэвалюцыйную нелегальную партыю пралетарыята. Таму такога роду меншавікоў сталі называць ліквідатарамі.

У адрозненне ад меншавікоў большэвікі былі ўпэўнены, што ў бліжэйшыя гады адбудзецца новы ўздым рэвалюцыі, і лічылі, што партыя абавязана рыхтаваць масы да гэтага новага ўздыму. Асноўныя задачы рэвалюцыі не былі вырашаны. Сялянства не атрымала памешчыцкай зямлі, рабочыя не атрымалі 8-гадзіннага рабочага дня, не было звергнута ненавіснае народу царскае самадзяржаўе, зноў задушыўшае тыя невялікія палітычныя свабоды, якія былі ў яго адваяваны народам у 1905 годзе. Такім чынам, асталіся ў сіле прычыны, якія парадзілі рэвалюцыю ў 1905 годзе. Таму большэвікі былі ўпэўнены ў новым уздыме рэвалюцыйнага руху, рыхтаваліся да яго, збіралі сілы рабочага класа.

Большэвікі чэрпалі ўпэўненасць у немінучасці новага ўздыму рэвалюцыі яшчэ і ў тым факце, што рэвалюцыя 1905 года навучыла рабочы клас заваёўваць свае правы ў масавай рэвалюцыйнай барацьбе. У годы рэакцыі, у годы наступлення капітала рабочыя не маглі забыць гэтых урокаў 1905 года. Ленін прыводзіў пісьмы рабочых, у якіх яны, расказваючы аб павялічыўшыхся прыцясненнях і здзеках фабрыкантаў, гаварылі: **«Пачакайце, прыйдзе зноў 1905 год!».**

Асноўная палітычная мэта большэвікоў асталася тая-ж, што і ў 1905 годзе, — звергнуць царызм, давесці да канца буржуазна-дэмакратычную рэвалюцыю, перайсці да сацыялістычнай рэвалюцыі. Большэвікі ні на мінуту не забывалі аб гэтай мэце, прадаўжалі выстаўляць перад масамі асноўныя рэвалюцыйныя лозунгі: дэмакратычная рэспубліка, канфіскацыя памешчыцкай зямлі, 8-гадзінны рабочы дзень.

Але **тактыка** партыі не магла астацца той-жа самай, што ў перыяд уздыму рэвалюцыі 1905 года. Нельга было, напрыклад, у бліжэйшы час заклікаць масы да ўсеагульнай палітычнай стачкі або да ўзброенага паўстання, таму што ў наяўнасці быў заняпад рэвалюцыйнага руху, велізарная стомленасць рабочага класа, сур'ёзнае ўзмацненне рэакцыйных класаў. Партыя не магла не лічыцца з новай абстаноўкай. Тактыку наступлення трэба было замяніць тактыкай абароны, тактыкай збірання сіл, тактыкай адводу кадраў у падполле і работы партыі з падполля, тактыкай спалучэння нелегальнай работы з работай у легальных рабочых арганізацыях. І большэвікі здолелі выканаць гэту задачу.

«Мы ўмелі доўгія годы працаваць перад рэвалюцыяй. Нас недарма празвалі цвёрдакаменнымі. Соцыял-дэмакраты склалі пралетарскую партыю, якая не падае духам ад няўдачы першага ваеннага націску, не страціць галавы, не захапіцца авантурамі», — пісаў Ленін (Ленін, т. XII, стар. 126).

Большэвікі змагаліся за захаванне і ўмацаванне нелегальных партыйных арганізацый. Але ў той-жа час большэвікі лічылі неабходным скарыстаць усе легальныя магчымасці, усякую легальную зачэпку, для таго, каб захоўваць сувязь з масамі і ўмацоўваць тым самым партыю.

«Гэта быў перыяд павароту нашай партыі ад адкрытай рэвалюцыйнай барацьбы з царызмам на абыходныя шляхі барацьбы, да скарыстання ўсіх і ўсякіх легальных магчымасцей — ад страхавых кас да думскай трыбуны. Гэта быў перыяд адступлення, пасля таго, як мы аказаліся разбітымі ў рэвалюцыі 1905 года. Паварот гэты патрабаваў ад нас усваення новых метадаў барацьбы, для таго, каб, сабраўшыся з сіламі, зноў пайсці на адкрытую рэвалюцыйную барацьбу супроць царызма» **(Сталін, Стэнаграфічная справаздача XV з'езда, стар. 366—367. 1935 г.).**

Уцалеўшыя легальныя арганізацыі з'яўляліся нібы прыкрыццём для падпольных арганізацый партыі і сродкам сувязі з масамі. Для таго, каб захаваць сувязь з масамі, большэвікі скарысталі прафсаюзы і іншыя легальныя грамадскія арганізацыі: бальнічныя страхавыя касы, рабочыя кааператывы, клубы і культурныя таварыствы, народныя дамы. Большэвікі скарысталі трыбуну Дзяржаўнай думы для выкрыцця палітыкі царскага ўрада, для выкрыцця кадэтаў, для прыцягнення сялян на бок пролетарыята. Захаванне нелегальнай партыйнай арганізацыі і кіраўніцтва праз гэту арганізацыю ўсімі іншымі відамі палітычнай работы забяспечвалі партыі правядзенне правільнай партыйнай лініі, падрыхтоўку сіл да новага рэвалюцыйнага ўздыму.

Большэвікі ажыццяўлялі сваю рэвалюцыйную лінію, змагаючыся на **два фронты,** супроць двух відаў апартунізма ў партыі: супроць **ліквідатараў,** прамых праціўнікаў партыі, і супроць так званых **адзавістаў,** скрытых непрыяцеляў партыі.

Ленін, большэвікі вялі непрымірымую барацьбу з ліквідатарствам з самага пачатку зараджэння гэтай апартуністычнай плыні. Ленін указваў, што ліквідатарства ёсць агентура ліберальнай буржуазіі ў партыі.

У снежні 1908 года ў Парыжы адбылася пятая (агульнарасійская) канферэнцыя РСДРП. Гэтая канферэнцыя па прапанове Леніна асудзіла ліквідатарства, гэта значыць спробы некаторай часткі партыйнай інтэлігенцыі (меншавікоў) «ліквідаваць існуючую арганізацыю РСДРП і замяніць яе бясформенным аб'яднаннем у рамках легальнасці ў што-б то ні стала, хоць-бы апошняя куплялася цаной яўнай адмовы ад праграмы, тактыкі і традыцый партыі» (ВКП(б) у рэзалюцыях, ч. I, стар. 128).

Канферэнцыя заклікала ўсе партыйныя арганізацыі да рашучай барацьбы з ліквідатарскімі спробамі.

Але меншавікі не падпарадкаваліся гэтаму рашэнню канферэнцыі і ўсё больш скочваліся на шлях ліквідатарства, здрады рэвалюцыі, збліжэння з кадэтамі. Меншавікі ўсё больш адкрыта адмаўляліся ад рэвалюцыйнай праграмы пралетарскай партыі, ад патрабаванняў дэмакратычнай рэспублікі, 8-гадзіннага рабочага дня, канфіскацыі памешчыцкіх зямель. Меншавікі хацелі цаной адмовы ад праграмы і тактыкі партыі атрымаць дазвол ад царскага ўрада на існаванне адкрытай, легальнай, нібы «рабочай» партыі. Меншавікі гатовы былі прымірыцца са сталыпінскім рэжымам, прыстасавацца да яго. Таму ліквідатараў называлі яшчэ «сталыпінскай рабочай партыяй».

Адначасова з барацьбой супроць адкрытых праціўнікаў рэвалюцыі, ліквідатараў, на чале якіх стаялі Дан, Аксельрод, Патрэсаў, — прычым ім дапамагалі Мартаў, Троцкі і іншыя меншавікі, — большэвікі вялі таксама барацьбу супроць скрытых ліквідатараў, адзавістаў, якія маскіравалі свой апартунізм «левай» фразай. Адзавістамі стала называцца частка былых большэвікоў, якія патрабавалі адклікання рабочых дэпутатаў з Дзяржаўнай думы і наогул спынення ўсякай работы ў легальных арганізацыях.

У 1908 годзе частка большэвікоў патрабавала адклікання соцыял-дэмакратычных дэпутатаў з Дзяржаўнай думы. Адсюль назва «адзавісты». Адзавісты стварылі сваю асобую групу (Багданаў, Луначарскі, Алексінскі, Пакроўскі, Бубноў і іншыя), якая пачала барацьбу супроць Леніна і ленінскай лініі. Адзавісты рашуча адмаўляліся працаваць у рабочых прафесіянальных саюзах і іншых легальных таварыствах. Гэтым яны наносілі вялікую шкоду рабочай справе. Адзавісты адрывалі партыю ад рабочага класа, пазбаўлялі яе сувязі з беспартыйнымі масамі, хацелі замкнуцца ў падпольнай арганізацыі і разам з тым ставілі яе пад удар, пазбаўляючы магчымасці скарыстаць легальныя прыкрыцці. Адзавісты не разумелі, што ў Дзяржаўнай думе і праз яе большэвікі могуць рабіць уплыў на сялянства, могуць выкрываць палітыку царскага ўрада, палітыку кадэтаў, якія абманным шляхам стараліся павесці за сабою сялянства. Адзавісты перашкаджалі збіраць сілы для новага рэвалюцыйнага ўздыму. Адзавісты таму былі «ліквідатарамі навыварат» — яны стараліся ліквідаваць магчымасць скарыстання легальных арганізацый і на справе адмаўляліся ад пралетарскага кіраўніцтва шырокімі беспартыйнымі масамі, адмаўляліся ад рэвалюцыйнай работы.

Нарада расшыранай рэдакцыі большэвіцкай газеты «Пролетарий», скліканая ў 1909 годзе для абмеркавання паводзін адзавістаў, асудзіла адзавістаў. Большэвікі заявілі, што яны нічога агульнага не маюць з адзавістамі і выключылі іх з большэвіцкай арганізацыі.

І ліквідатары і адзавісты былі ўсяго толькі дробнабуржуазнымі спадарожнікамі пролетарыята і яго партыі. У цяжкі для пролетарыята момант ліквідатары і адзавісты асабліва наглядна паказалі свой сапраўдны твар.

4. БАРАЦЬБА БОЛЬШЭВІКОЎ СУПРОЦЬ ТРАЦКІЗМА. ЖНІВЕНЬСКІ АНТЫПАРТЫЙНЫ БЛОК.

У той час, як большэвікі вялі непрымірымую барацьбу на два фронты — супроць ліквідатараў і адзавістаў — за вытрыманую лінію пролетарскай партыі, Троцкі падтрымліваў меншавікоў-ліквідатараў. Іменна ў гэтыя годы Ленін назваў яго «Іудушкай Троцкім». Троцкі арганізаваў у Вене (Аўстрыя) літаратурную групу і пачаў выдаваць «пазафракцыйную», на самой-жа справе меншавіцкую газету. Ленін так пісаў тады аб Троцкім: «Троцкі павёў сябе, як самы подлы кар'ерыст і фракцыянер... Балбоча аб партыі, а вядзе сябе горш за ўсіх іншых фракцыянераў».

У далейшым, у 1912 годзе, Троцкі з'явіўся арганізатарам Жнівеньскага блока, гэта значыць блока ўсіх антыбольшэвіцкіх груп і плыней супроць Леніна, супроць большэвіцкай партыі. У гэтым варожым большэвізму блоку аб'ядналіся і ліквідатары і адзавісты, даказаўшы гэтым сваё родства. Троцкі і трацкісты займалі па ўсіх асноўных пытаннях ліквідатарскую пазіцыю. Але сваё ліквідатарства Троцкі маскіраваў цэнтрызмам, гэта значыць прымірэнцтвам, сцвярджаючы, што ён стаіць па-за большэвікамі і меншавікамі і дабіваецца нібы іх прымірэння. Ленін гаварыў па гэтаму поваду, што Троцкі больш подлы і больш шкодны, чым адкрытыя ліквідатары, таму што ён абманвае рабочых быццам ён стаіць «па-за фракцыямі», на самай-жа справе цалкам падтрымлівае меншавікоў-ліквідатараў. Трацкізм з'яўляўся галоўнай групай, якая насаджала цэнтрызм.

«Цэнтрызм, — піша тав. Сталін, — ёсць паняцце палітычнае. Яго ідэалогія ёсць ідэалогія прыстасавання, ідэалогія падпарадкавання пролетарскіх інтарэсаў інтарэсам дробнай буржуазіі **ў саставе адной агульнай партыі.** Гэтая ідэалогія чужда і праціўна ленінізму» **(Сталін, Пытанні ленінізма, стар. 379, выд. 9-е).**

У гэты перыяд Каменеў, Зіноўеў, Рыкаў на справе аказаліся скрытымі агентамі Троцкага, бо аказвалі яму няредка дапамогу супроць Леніна. Пры садзейнасці Зіноўева, Каменева, Рыкава і іншых скрытых саюзнікаў Троцкага быў склікан **наперакор Леніну** ў студзені 1910 года пленум ЦК. К гэтаму часу састаў ЦК з прычыны арыштаў раду большэвікоў змяніўся, і хістаючыяся элементы атрымалі магчымасць правесці антыленінскія рашэнні. Так, на гэтым пленуме вырашана было закрыць большэвіцкую газету «Пролетарий» і даць грашовае падтрыманне газеце Троцкага «Правда», якая выдавалася ім у Вене. Каменеў увайшоў у рэдакцыю газеты Троцкага і разам з Зіноўевым імкнуўся ператварыць газету Троцкага ў орган ЦК.

Толькі па настаянню Леніна студзеньскі пленум ЦК прыняў пастанову аб асуджэнні ліквідатарства і адзавізма, але і тут Зіноўеў і Каменеў настойвалі на трацкісцкай прапанове не называць ліквідатараў іх сапраўдным імёнем.

Вышла так, як прадбачыў і папярэджваў Ленін: толькі большэвікі падпарадкаваліся рашэнню пленума ЦК, закрылі свой орган «Пролетарий», меншавікі-ж прадаўжалі выдаваць свой фракцыйны ліквідатарскі «Голос социал-демократа».

Пазіцыю Леніна палкам падтрымліваў тав. Сталін, які выступіў у № 11 «Социал-демократа» са спецыяльным артыкулам. У гэтым артыкуле асуджаліся паводзіны пасобнікаў трацкізма, гаварылася аб неабходнасці ліквідаваць ненармальнае становішча, якое стварылася ў большэвіцкай фракцыі з прычыны прэдацельскіх паводзін Каменева, Зіноўева, Рыкава. У артыкуле высоўваліся чарговыя задачы, ажыццёўленыя пазней на Пражскай партыйнай канферэнцыі: скліканне агульнапартыйнай канферэнцыі, выданне легальнай партыйнай газеты і стварэнне нелегальнага практычнага партыйнага цэнтра ў Расіі. Артыкул тав. Сталіна асноўваўся на рашэннях Бакінскага камітэта, які цалкам падтрымліваў Леніна.

У процівагу Жнівеньскаму антыпартыйнаму блоку Троцкага, куды ўваходзілі выключна антыпартыйныя элементы ад ліквідатараў і трацкістаў да адзавістаў і богабудаўнікоў, быў створан партыйны блок староннікаў захавання і ўмацавання нелегальнай пролетарскай партыі. У гэты блок уваходзілі большэвікі на чале з Леніным і невялікая колькасць меншавікоў-партыйцаў на чале з Плехановым. Плеханаў і яго група партыйцаў-меншавікоў, астаючыся ў радзе пытанняў на меншавіцкіх пазіцыях, рашуча адмежаваліся ад Жнівеньскага блока і ліквідатараў і пачалі дабівацца пагаднення з большэвікамі. Ленін прыняў прапанову Плеханава і пайшоў на часовы блок з Плехановым супроць антыпартыйных элементаў, выходзячы з таго, што такі блок з'яўляецца выгадным для партыі і згубным для ліквідатараў.

Тав. Сталін цалкам падтрымліваў гэты блок. Ён быў у гэты час у ссылцы. У пісьме Леніну з ссылкі тав. Сталін пісаў:

> «Па маёй думцы лінія блока (Ленін—Плеханаў) адзіна правільная: 1) яна, і толькі яна, адпавядае сапраўдным інтарэсам работы ў Расіі, якія патрабуюць згуртавання ўсіх сапраўды партыйных элементаў; 2) яна, і толькі яна, паскарае працэс вызвалення легальных арганізацый з-пад гнёту ліквідатараў, выкопваючы яму паміж рабочымі-мекамі*) і ліквідатарамі, рассейваючы і забіваючы апошніх» (Зборнік **«Ленін і Сталін»**, т. I, стар. 529—530).

Дзякуючы ўмеламу спалучэнню падпольнай работы з легальнай работай большэвікам удалося стаць сур'ёзнай сілай у адкрытых рабочых арганізацыях. Гэта выявілася, між іншым, у тым сур'ёзным уплыве, які аказалі большэвікі на рабочыя групы чатырох легальных з'ездаў — народных універсітэтаў, жаночага, фабрычна-заводскіх урачоў і антыалкагольнага, якія мелі месца ў гэты перыяд. Выступленні большэвікоў на гэтых легальных з'ездах мелі вялікае палітычнае значэнне, знаходзілі водгук ва ўсёй краіне. Выступаючы, напрыклад, на з'ездзе народных універсітэтаў, большэвіцкая рабочая дэлегацыя выкрывала палітыку царызма, які душыў усякую культурную работу, і даказвала, што без ліквідацыі царызма немыслім сапраўдны культурны ўздым у краіне. Выступаючы на з'ездзе фабрычна-заводскіх урачоў, рабочая дэлегацыя расказвала аб жахлівых санітарных умовах, у якіх прыходзіцца працаваць і жыць рабочым, і прыходзіла да вываду, што без звяржэння царскага ладу не можа быць па-сапраўднаму пастаўлена фабрычная медыцына.

*) Мекі — скарочаная назва меншавікоў. — Рэд.

Большэвікі паступова выцяснялі ліквідатараў з розных уцалеўшых легальных арганізацый. Своеасаблівая тактыка адзінага фронта з плеханаўскай партыйнай групай дазволіла большэвікам заваяваць рад рабочых меншавіцкіх арганізацый (Выбаргскі раён, Екацерынаслаў і інш.).

У гэты цяжкі перыяд большэвікі сваёй работай далі ўзор таго, як трэба спалучаць легальную работу з нелегальнай.

5. ПРАЖСКАЯ ПАРТЫЙНАЯ КАНФЕРЭНЦЫЯ Ў 1912 Г. АФАРМЛЕННЕ БОЛЬШЭВІКОЎ У САМАСТОЙНУЮ МАРКСІСЦКУЮ ПАРТЫЮ.

Барацьба з ліквідатарамі і адзавістамі, таксама як барацьба з трацкістамі, паставіла перад большэвікамі насушчную задачу — згуртаваць у адно ўсіх большэвікоў і афарміць іх у самастойную большэвіцкую партыю. Гэта было настойліва неабходна не толькі для таго, каб пакончыць з апартуністычнымі плынямі ў партыі, якія раскольвалі рабочы клас. Гэта неабходна было зрабіць яшчэ для таго, каб давесці да канца справу збірання сіл рабочага класа і падрыхтаваць рабочы клас да новага рэвалюцыйнага ўздыму.

Але каб выканаць гэту задачу, неабходна было перш за ўсё ачысціць партыю ад апартуністаў, ад меншавікоў.

Цяпер ужо ніхто з большэвікоў не сумняваўся ў тым, што далейшае прабыванне большэвікоў у адной партыі з меншавікамі — стала немыслімым. Здрадніцкія паводзіны меншавікоў у перыяд сталыпінскай рэакцыі, іх спробы ліквідаваць пролетарскую партыю і арганізаваць новую рэфармісцкую партыю — зрабілі немінучым разрыў з імі. Знаходзячыся ў адной партыі з меншавікамі, большэвікі так ці інакш бралі на сябе маральную адказнасць за паводзіны меншавікоў. Але браць на сябе маральную адказнасць за адкрытае здрадніцтва меншавікоў становілася ўжо немыслімым, калі большэвікі не хацелі самі стаць здраднікамі партыі і рабочага класа. Адзінства з меншавікамі ў рамках адной партыі перарастала, такім чынам, у здраду рабочаму класу і яго партыі. Таму неабходна было фактычны разрыў з меншавікамі давесці да канца, давесці да фармальна-арганізацыйнага разрыву з імі і выгнаць з партыі меншавікоў.

Толькі на гэтым шляху можна было ўзнавіць рэвалюцыйную партыю пролетарыята з адзінай праграмай, з адзінай тактыкай, з адзінай класавай арганізацыяй.

Толькі на гэтым шляху можна было ўстанавіць сапраўднае (а не толькі фармальнае) адзінства партыі, разбуранае меншавікамі.

Гэту задачу павінна была выканаць VI агульнапартыйная канферэнцыя, якая падрыхтоўвалася большэвікамі.

Але гэта задача складала толькі адзін бок справы. Фармальны разрыў з меншавікамі і афармленне большэвікоў у асобную партыю прадстаўлялі, зразумела, вельмі важную палітычную задачу. Але перад большэвікамі стаяла яшчэ другая задача, больш важная. Задача заключалася не толькі ў тым, каб парваць з меншавікамі і афарміцца ў асобную партыю, а, перш за ўсё, у тым, каб, парваўшы з меншавікамі, стварыць **новую** партыю, стварыць партыю **новага тыпу,** якая-б адрознівалася ад звычайных соцыял-дэмакратычных партый Захада, была-б свабодна ад апартуністычных элементаў, была-б здольна павесці пролетарыят на барацьбу за ўладу.

Змагаючыся супроць большэвікоў, усе меншавікі без розніцы адценняў, ад Аксельрода і Мартынава да Мартава і Троцкага, — нязменна карысталіся зброяй, узятай з арсенала заходне-еўрапейскіх соцыял-дэмакратаў. Яны хацелі мець у Расіі такую-ж партыю, як, скажам, нямецкая або французская соцыял-дэмакратычная партыя. Яны таму і змагаліся з большэвікамі, што адчувалі ў іх нешта новае, незвычайнае, што адрознівалася ад соцыял-дэмакратыі Захаду. А што прадстаўлялі тады соцыял-дэмакратычныя партыі Захада? Сумесь, мешаніну з марксісцкіх і апартуністычных элементаў, з прыяцеляў і праціўнікаў рэвалюцыі, са староннікаў і праціўнікаў партыйнасці — з паступовым ідэйным прымірэннем першых з апошнімі, з паступовым фактычным падпарадкаваннем першых апошнім. Прымірэнне з апартуністамі, са здраднікамі рэвалюцыі, — дзеля чаго, пыталіся большэвікі ў заходне-еўрапейскіх соцыял-дэмакратаў. Дзеля «міру ў партыі», дзеля «адзінства» — адказвалі большэвікам. Адзінства з кім, з апартуністамі? Так, адказвалі яны, з апартуністамі. Ясна было, што такія партыі не могуць быць рэвалюцыйнымі партыямі.

Большэвікі не маглі не бачыць, што пасля смерці Энгельса заходне-еўрапейскія соцыял-дэмакратычныя партыі сталі перараджацца з партый соцыяльнай рэвалюцыі ў партыі «соцыяльных рэформ», а кожная з гэтых партый, як арганізацыя, ператварылася ўжо з кіруючай сілы ў прыдатак сваёй уласнай парламенцкай групы.

Большэвікі не маглі не ведаць, што ад такой партыі не паздаровіцца пролетарыяту, што такая партыя не здольна павесці рабочы клас на рэвалюцыю.

Большэвікі не маглі не ведаць, што пролетарыяту патрэбна не такая партыя, а іншая, новая, сапраўдная марксісцкая партыя, якая была-б непрымірымай у адносінах апартуністаў і рэвалюцыйнай у адносінах буржуазіі, якая была-б моцна згуртавана і маналітна, якая была-б партыяй соцыяльнай рэвалюцыі, партыяй дыктатуры пролетарыята.

Большэвікі хацелі мець у сябе іменна такую, новую партыю. І большэвікі будавалі, рыхтавалі такую партыю. Уся гісторыя барацьбы з «эканамістамі», меншавікамі, трацкістамі, адзавістамі, ідэалістамі ўсіх масцей аж да эмпірыокрытыкаў, — была гісторыяй падрыхтоўкі такой іменна партыі. Большэвікі хацелі стварыць новую **большэвіцкую** партыю, здольную быць узорам для ўсіх, хто хоча мець сапраўдную рэвалюцыйную марксісцкую партыю. Большэвікі рыхтавалі такую партыю ўжо з часоў старой «Іскры». Яны рыхтавалі яе ўпорна, настойліва, не гледзячы ні на што. Асноўную і рашаючую ролю адыгралі ў гэтай падрыхтоўчай рабоце такія працы Леніна, як «Што рабіць?», «Дзве тактыкі» і т. д. Кніга Леніна «Што рабіць?» была **ідэалагічнай** падрыхтоўкай такой партыі. Кніга Леніна «Крок наперад, два крокі назад» была **арганізацыйнай** падрыхтоўкай такой партыі. Кніга Леніна «Дзве тактыкі соцыял-дэмакратыі ў дэмакратычнай рэвалюцыі» была **палітычнай** падрыхтоўкай такой партыі. Нарэшце, кніга Леніна «Матэрыялізм і эмпірыокрытыцызм» была **тэарэтычнай** падрыхтоўкай такой партыі.

Можна з упэўненасцю сказаць, што ніколі яшчэ ў гісторыі ні адна палітычная група не была так грунтоўна падрыхтавана да таго, каб афарміцца ў партыю, як большэвіцкая група.

Пры такіх умовах афармленне большэвікоў у партыю прадстаўляла зусім гатовую і наспеўшую справу.

Задача VI партыйнай канферэнцыі заключалася ў тым, каб увянчаць ужо гатовую справу актам выгнання меншавікоў і афармлення новай партыі, партыі большэвікоў.

VI Усерасійская партыйная канферэнцыя адбылася ў Празе ў студзені 1912 года. Звыш 20 партыйных арганізацый было прадстаўлена на гэтай канферэнцыі. Таму яна мела фармальна значэнне з'езда партыі.

У апавяшчэнні аб канферэнцыі, паведамляўшым аб аднаўленні разбуранага цэнтральнага апарата партыі аб стварэнні ЦК партыі, гаварылася аб тым, што годы рэакцыі з'яўляюцца самымі цяжкімі годамі для партыі з таго часу, як расійская соцыял-дэмакратыя склалася, як поўная арганізацыя. Не гледзячы на ўсе ганенні, на цяжкія ўдары звонку, на здраду і хістанні апартуністаў унутры партыі, партыя пролетарыята захавала свой сцяг і сваю арганізацыю.

«Уцалеў не толькі сцяг расійскай соцыял-дэмакратыі, яе праграма, яе рэвалюцыйныя заветы, уцалела яе арганізацыя, якую маглі падрываць і аслабляць, але не маглі знесці ўшчэнт ніякія праследаванні» — гаварылася ў паведамленні канферэнцыі.

Канферэнцыя адзначыла першыя адзнакі новага ўздыму рабочага руху ў Расіі і ажыўленне партыйнай работы.

Па дакладах з месц канферэнцыя канстатавала, што «ўсюды на месцах вядзецца сярод соцыял-дэмакратычных рабочых энергічная работа па ўмацаванню мясцовых нелегальных с.-д. арганізацый і груп».

Канферэнцыя адзначыла, што на месцах усюды прызнана важнейшае правіла большэвіцкай тактыкі ў перыяд адступлення — спалучэнне нелегальнай работы з легальнай у розных легальных рабочых таварыствах і саюзах.

Пражская канферэнцыя выбрала большэвіцкі Цэнтральны Камітэт партыі. У састаў гэтага ЦК увайшлі Ленін, Сталін, Орджанікідзе, Свердлоў, Спандар'ян, Галашчокін і іншыя. Таварышы Сталін і Свердлоў былі выбраны ў ЦК завочна, бо яны знаходзіліся ў ссылцы. У ліку кандыдатаў ЦК быў выбран тав. Калінін.

Быў створан практычны цэнтр для кіраўніцтва рэвалюцыйнай работай у Расіі (Рускае бюро ЦК) на чале з тав. Сталіным. У Рускае бюро ЦК увайшлі, апрача тав. Сталіна, таварышы Я. Свердлоў, С. Спандар'ян, С. Орджанікідзе, М. Калінін, Галашчокін.

Пражская канферэнцыя падвяла вынікі ўсёй папярэдняй барацьбе большэвікоў з апартунізмам і пастанавіла выгнаць з партыі меншавікоў.

Пражская канферэнцыя, выгнаўшы меншавікоў з партыі, афарміла самастойнае існаванне большэвіцкай партыі.

Разграміўшы ідэйна і арганізацыйна меншавікоў, выгнаўшы іх з партыі, большэвікі захавалі за сабой стары сцяг партыі — РСДРП. Таму партыя большэвікоў да 1918 года прадаўжала называцца Расійскай соцыял-дэмакратычнай рабочай партыяй з дабаўленнем у дужках — «большэвікоў».

Ленін пісаў Горкаму аб выніках Пражскай канферэнцыі ў пачатку 1912 года:

> «Нарэшце ўдалося — наперакор ліквідатарскай сволачы адрадзіць партыю і яе Цэнтральны Камітэт. Спадзяюся, Вы парадуецеся гэтаму разам з намі» **(Ленін, т. XXIX, стар. 19).**

Ацэньваючы значэнне Пражскай канферэнцыі, тав. Сталін гаворыць:

> «Гэтая канферэнцыя мела найвялікшае значэнне ў гісторыі нашай партыі, бо яна паклала мяжу паміж большэвікамі і меншавікамі і аб'яднала большэвіцкія арганізацыі па ўсёй краіне ў адзіную большэвіцкую партыю» (Стэнаграфічная справаздача XV з'езда ВКП(б), стар. 361—362).

Пасля выгнання меншавікоў і афармлення большэвікоў у самастойную партыю партыя большэвікоў стала мацней і сільней. **Партыя ўмацоўваецца тым, што ачышчае сябе ад апартуністычных элементаў** — у гэтым адзін з лозунгаў большэвіцкай партыі, як партыі новага тыпу, якая прынцыпова адрозніваецца ад соцыял-дэмакратычных партый II Інтэрнацыянала. Партыі II Інтэрнацыянала, называючы сябе на словах марксісцкімі, на справе цярпелі ў сваім асяроддзі праціўнікаў марксізма, адкрытых апартуністаў, і далі ім разлажыць, загубіць II Інтэрнацыянал. Большэвікі, наадварот, вялі непрымірымую барацьбу з апартуністамі, ачышчалі пролетарскую партыю ад скверны апартунізма і дабіліся таго, што стварылі партыю новага тыпу, партыю ленінскую, партыю, якая заваявала потым дыктатуру пролетарыята.

Калі-б у радах пролетарскай партыі асталіся апартуністы, большэвіцкая партыя не змагла-б выйсці на дарогу і павесці за сабой пролетарыят, не змагла-б узяць уладу і арганізаваць дыктатуру пролетарыята, не змагла-б

(Працяг на 4 стар.).

*) Працяг. Пачатак у «Звяздзе» за 17 і 18 верасня.

П Р А Ц Я Г.

выйсці з грамадзянскай вайны пераможцам, не змагла-б пабудаваць сацыялізм.

Пражская канферэнцыя ў сваіх рашэннях у якасці галоўных чарговых палітычных лозунгаў партыі высунула праграму-мінімум: дэмакратычную рэспубліку, 8-гадзінны рабочы дзень, канфіскацыю ўсёй памешчыцкай зямлі.

Пад гэтымі рэвалюцыйнымі лозунгамі бальшавікі праводзілі выбарчую кампанію пры выбарах у IV Дзяржаўную думу.

Пад гэтымі лозунгамі ішоў новы ўздым рэвалюцыйнага руху рабочых мас у 1912—1914 гг.

КАРОТКІЯ ВЫВАДЫ

1908—1912 годы былі найцяжэйшым перыядам для рэвалюцыйнай работы. Пасля паражэння рэвалюцыі, ва ўмовах заняпаду рэвалюцыйнага руху і стомленасці мас бальшавікі змянілі сваю тактыку і перайшлі ад прамой барацьбы супроць царызма да абходных шляхоў гэтай барацьбы. У цяжкіх умовах сталыпінскай рэакцыі бальшавікі скарыстоўвалі малейшыя легальныя магчымасці для захавання сувязі з масамі (ад страхавых кас і профсаюзаў да думскай трыбуны). Бальшавікі безупынна збіралі сілы для новага ўздыму рэвалюцыйнага руху.

У цяжкай абстаноўцы паражэння рэвалюцыі, распаду апазіцыйных плыней, расчаравання ў рэвалюцыі і ўзмацнення рэвізіяніскіх вылазак адышоўшых ад партыі інтэлігентаў (Багданаў, Базараў і інш.) супроць тэарэтычных асноў партыі, бальшавікі аказаліся адзінай сілай у партыі, якія не згарнулі партыйны сцяг, захавалі вернасць праграме партыі і адбілі атакі «крытыкаў» марксісцкай тэорыі (кніга Леніна «Матэрыялізм і эмпірыякрытыцызм»). Ідэйная марксісцка-ленінская загартоўка, разуменне перспектыў рэвалюцыі дапамаглі асноўнаму ядру бальшавікоў, згуртаванаму вакол Леніна, адстаяць партыю і яе рэвалюцыйныя прынцыпы. «Нас не дарма празвалі цвёрдакаменнымі», — гаварыў Ленін аб бальшавіках.

Меншавікі ў гэты перыяд усё больш адыходзяць ад рэвалюцыі. Яны становяцца ліквідатарамі, патрабуюць ліквідаваць, знішчыць нелегальную, рэвалюцыйную партыю пралетарыята, усё больш адкрыта адмаўляюцца ад праграмы партыі, ад рэвалюцыйных задач і лозунгаў партыі, прабуюць арганізаваць сваю, рэфармісцкую партыю, якую рабочыя ахрысцілі «сталыпінскай рабочай партыяй». Троцкі падтрымлівае ліквідатараў, па-фарысейску прыкрываючыся лозунгам «адзінства партыі», на самай справе — адзінства з ліквідатарамі.

З другога боку, частка бальшавікоў, не зразумеўшы неабходнасці павароту да новых, абходных шляхоў барацьбы з царызмам патрабуе адмовы ад скарыстання легальных магчымасцей, патрабуе адклікання рабочых дэпутатаў з Дзяржаўнай думы. Адзавісты штурхаюць партыю на адрыў ад мас, перашкаджаюць збіранню сіл для новага рэвалюцыйнага ўздыму. Прыкрываючыся «левымі» фразамі, адзавісты па сутнасці адмаўляюцца ад рэвалюцыйнай барацьбы, таксама як і ліквідатары.

Ліквідатары і адзавісты аб'ядноўваюцца супроць Леніна ў агульны блок, Жнівеньскі блок, арганізаваны Троцкім.

У барацьбе супроць ліквідатараў і адзавістаў, у барацьбе супроць Жнівеньскага блока, бальшавікі бяруць верх і з поспехам адстойваюць нелегальную пралетарскую партыю.

Важнейшай падзеяй гэтага перыяду з'яўляецца Пражская канферэнцыя РСДРП (студзень 1912 года). На гэтай канферэнцыі былі выгнаны з партыі меншавікі, назаўсёды было пакончана з фармальным аб'яднаннем бальшавікоў у адной партыі з меншавікамі. З палітычнай групы бальшавікі афармляюцца ў самастойную Расійскую сацыял-дэмакратычную рабочую партыю (бальшавікоў). Пражская канферэнцыя паклала пачатак партыі новага тыпу, партыі ленінізма, **бальшэвіцкай** партыі.

Ачышчэнне пралетарскай партыі ад апартуністаў, ад меншавікоў, ажыццёўленае Пражскай канферэнцыяй мела важнае, рашаючае значэнне для далейшага развіцця партыі і рэвалюцыі. Калі-б бальшавікі не выгналі з партыі здраднікаў рабочай справы, згоднікаў-меншавікоў, пралетарская партыя не магла-б у 1917 годзе падняць масы на заваяванне дыктатуры пралетарыята.

АБЛАСНЫЯ КУРСЫ САКРАТАРОЎ ПАРТКОМАЎ І ПАРТОРГАЎ

ГОМЕЛЬ, 19 верасня. Абласны камітэт КП(б)Б для павышэння ідэйна-палітычнага ўзроўню сакратароў парткомаў і парторгаў, нядаўна прышоўшых на партыйную работу, арганізаваў пры гомельскім Доме партыйнай асветы месячныя абласныя курсы. На курсах займаецца 106 чалавек.

У праграме — Кароткі курс гісторыі ВКП(б) партбудаўніцтва, геаграфія, пытанні міжнароднага становішча і аб каварных метадах замежнай разведкі і яе трацкісцка-бухарынскай агентуры.

Па сканчэнню курсаў сакратары парткомаў і парторгі будуць скарыстаны кіраўнікамі школ і гурткоў па вывучэнню гісторыі ВКП(б) па новаму падручніку.

СЕМІНАР ПАРТРАБОТНІКАЎ І ПРАПАГАНДЫСТАЎ

ЛЕЗНА, 19 верасня. Райком КП(б)Б правёў двухдзённы семінар сакратароў парткомаў, парторгаў і прапагандыстаў. На семінары прысутнічала 32 чалавекі, з іх 17 таварышаў, якія першы раз прышлі на партработу.

Слухачы семінара азнаёміліся з пытаннямі: практыка падрыхтоўкі і правядзення партыйных сходаў, афармленне партыйных дакументаў, работа сярод спачуваючых і комсамольцаў. На семінары абмеркавалі перадавы артыкул «Правды» «Глыбока вывучаць гісторыю партыі Леніна — Сталіна» і пытанне аб арганізацыі глыбокага вывучэння гісторыі ВКП(б) па новаму падручніку. Работа семінара прайшла актыўна.

ЦЭНТРАЛЬНЫ РАДЫЁКЛУБ У МЕНСКУ

Соўнарком БССР прыняў пастанову аб паляпшэнні абслугоўвання радыёслухачоў і радыёлюбіцеляў.

Пры ўсіх радыёвузлах Наркамата сувязі павінны быць арганізаваны рамонтныя майстэрні, а ў абласных цэнтрах пры майстэрнях — пункты тыпу «Сервис» для рамонту прыёмнікаў. Органы сувязі па БССР абавязаны своечасова рэагаваць на скаргі працоўных аб дрэннай рабоце радыёкропак і знішчаць пашкоджанні ў дзень паступлення скаргі. Не радзей аднаго разу ў месяц павінен праводзіцца прафілактычны агляд радыёкропак і ліній.

СНК Беларускай ССР прапанаваў радыёкамітэту арганізаваць у Менску Цэнтральны беларускі радыёклуб і абласныя радыётэхкабінеты ў Магілёве, Гомелі, Віцебску і Мозыры.

У Шахцінскім аэраклубе Асоавіяхіма адбылася сустрэча бацькоў з маладымі вучлётамі, якія авалодваюць лётнай справай. НА ЗДЫМКУ: старэйшы казак станіцы Канстанцінаўскай, былы чырвоны партызан Ф. П. Калодзька вітаецца са сваёй дачкой Догмарай, якая атрымала званне авіятэхніка. Фото Біцюкова. (СФ).

НА КАЛГАСНЫХ ПАЛЯХ

РАСПАЧАЛІ МАСАВУЮ КОПКУ БУЛЬБЫ

ЛЮБАНЬ. Масавую копку бульбы распачаў калгас «Верны шлях», Асавецкага сельсовета. У полі штодзённа працуюць 97 жанчын. За два дні выкапана ўжо 4 гектары бульбы.

З першых дзён работы паміж брыгадамі і звеннямі шырока разгарнулася сацыялістычнае спаборніцтва. Высокую выпрацоўку па ўборцы бульбы даюць жанчыны брыгады Фёдара Шылы. Калгасніцы Насця Пятровіч, Ольга Даўгучыня, Марыя Дарошка, Палагея Маладзецкая выконваюць норму на 150—200 процантаў. Якасць работы вельмі добрая.

Па прыкладу першай брыгады калгасніцы брыгады Івана Петрушэні таксама паказваюць стаханаўскія рэзультаты ў рабоце. Харціна Шчарбачэня і Ганна Шыла выконваюць норму ў паўтара-два разы.

П. ЛАСОЦКІ.

УПУСКАЮЦЬ ЛЕПШЫЯ ТЭРМІНЫ

ОРША. Ранні пад'ём зябліва адыгрывае вялікую ролю ў павышэнні ўраджайнасці сацыялістычных палёў. Аднак у раёне ўпускаюць лепшыя агратэхнічныя тэрміны для пад'ёму зябліва. З 27.948 гектараў, якія павінны па плану падняць пад зябліва калгасы раёна, на 15 верасня паднята не больш 3.000 гектараў.

11 калгасаў Якаўлевіцкага сельсовета да гэтага часу не паднялі яшчэ ні аднаго гектара зябліва. У калгасах Роска-Сялецкага, Браздзечынскага, Пішчалаўскага і другіх сельсоветаў узарана толькі па некалькі гектараў.

Усе ўмовы для своечасовага правядзення зябліва ў раёне ёсць. Але з-за выключна дрэннай работы трактарнага парка МТС своечасовае правядзенне зяблівага ворыва зрываецца. Прастоі і перабоі ў рабоце трактараў увайшлі ў сістэму. У калгасах Веравойшанскага сельсовета з 7 трактараў Аршанскай МТС, якія тут знаходзяцца, працуюць толькі тры. Чатыры дні прастойвае трактар ЧТЗ у калгасе «Перамога», а ў калгасе «Чырвоны чыгуначнік» доўгі час прастойвае трактар ХТЗ.

Трактары, якія днём працуюць на малацьбе усюды ноччу стаяць і не скарыстоўваюцца на пад'ёме зябліва.

А. КАЗЕЙ.

ВЫСОКІ ЎРАДЖАІ КАРМАВЫХ БУРАКОЎ

УЗДА. Стаханаўка-звеннявая калгаса «Комінтэрн», Зенькаўскага сельсовета, 60-гадовая Тацяна Сцяпанаўна Раўтовіч у мінулым годзе атрымала 500 цэнтнераў кармовых буракоў з гектара. За гэта тав. Раўтовіч была прэміравана на раённай сельскагаспадарчай выстаўцы.

Сёлета Тацяна Сцяпанаўна дабілася ўраджаю буракоў у два разы больш, чым у мінулым годзе. Уся жывёла калгаса будзе забяспечана сакавітымі кармамі з ураджаю, атрыманага на участку тав. Раўтовіч. Бульба, якая павінна была ісці для жывёлы, будзе размеркавана на працадні калгаснікаў.

Старшыня калгаса РАУТОВІЧ.
Брыгадзір КАРАНЕВІЧ.

МЁД НА ПРАЦАДНІ

УВАРАВІЧЫ (Кар. «Звязды»). На працягу апошніх трох год пчаліная пасека калгаса «Палеская праўда» узрасла да 90 пчоласем'яў. Пчол даглядае стары вопытны калгаснік Васіль Філіпавіч Маркелаў.

Сёлета ад 50 старых зем'яў пчол атрымана 3 тысячы кілаграмаў мёду. 4 рэкордныя сям'і далі па 200 кілаграмаў кожная.

Частка мёду размеркавана на працадні. На кожны працадзень прышлося па 100 грамаў. Калгаснікі Пётр Еўтушкоў, Осіп Дзюбакоў атрымалі на свае працадні авансам па 40 кілаграмаў мёду. 540 кілограм мёду па кантрактацыі здана дзяржаве, а 300 кілаграмаў прадана на рынку. Валавы даход ад пасекі за год будзе складаць 15 тысяч рублёў.

ЗАКОНЧЫЛАСЯ АЛІМПІЯДА ЧЫРВОНААРМЕЙСКАЙ САМАДЗЕЙНАСЦ

18 верасня ўдзельнікі акруговай алімпіяды чырвонаармейскай мастацкай самадзейнасці далі ў менскім Доме Чырвонай Арміі імя К. Е. Варашылава вялікі канцэрт для начальніцкага састава гарнізона. Гэтым канцэртам алімпіяда закончылася.

Удзельнікі алімпіяды далі ўсяго 8 канцэртаў. Перад гледачамі прайшлі лепшыя спевакі, плясуны, музыканты, чытчыкі чырвонаармейскай мастацкай самадзейнасці часцей Беларускай асобай ваеннай акругі. Выступілі 12 хораў, 3 ансамблі чырвонаармейскай песні і пляскі, 8 самадзейных аркестраў, 10 плясавых калектываў, 6 партэрных акрабатычных груп, 2 ансамблі баявой частушкі, дзесяткі асобных выканаўцаў.

У вясёлых і радасных песнях, частушках, у музычных творах, успяваючых любімую радзіму і вялікага Сталіна, праслаўляючых героіку сталінскай эпохі, выканаўцы прадэманстравалі сваё высокае народнае мастацтва, паказалі, што з магутнай баявой гатоўнасцю Чырвонай Арміі мацнее і песня і марш баявы.

Заслужаным поспехам у гледачоў карыстаўся ансамбль пад кіраўніцтв чырвонаармейца Булаева, хор баяв падруг лётчыкаў, чырвонаармей хор, самадзейны аркестр пад кір ніцтвам тав. Нахшына і інш. З ак батаў асабліва вызначаліся гру малодшага камандзіра тав. Ханце і курсанта тав. Мірачыцкага, якія казалі выключную смеласць, лоўкас гібкасць. З вялікай цікавасцю б прагледжаны выступленні грузінск нацыянальнага ансамбля, выканаўш народныя грузінскія танцы. Чырво армеец-повар тав. Тамілін здз аудыторыю майстэрскім жанглірав нем талеркамі. Шумныя авацыі ўсіх канцэртах выклікала «Лявоніха любімы танец беларускага народа — выкананні калектыва пад кіраўніцтв жонкі камандзіра тав. Брусінай. В кае майстэрства мастацкага свіста казалі намеснік палітрука тав. Ба шакоў і падражальнік салаўінай т баец тав. Шэпелеў.

Лепшыя выканаўцы прэміруюц Дзесяць з іх адабраны для накірав ня на курсы па падрыхтоўцы кіраў коў калектываў мастацкай самадз насці пры Беларускім доме народ творчасці.

СОЦЫЯЛІСТЫЧНЫ ГАРАДОК НА БЕРАЗЕ ДНЯПР

На беразе Дняпра, паблізу горада Оршы, вырас новы соцыялістычны гарадок. Тут завяршаецца будаўніцтва новага ільнакамбіната — аднаго з буйнейшых у Саюзе. Камбінат будзе складацца з чатырох фабрык: часальнай, прадзільнай, ткацкай, адбельнай. Часткова пушчаны ўжо ў эксплаатацыю цэхі: прадзільна-падрыхтоўчы, ватэрны, ткацкі і інш., абсталяваныя навейшымі машынамі. Камбінат ужо выпускае прадукцыю — фламаўскае палатно і мешкавіну і забяспечвае рад ткацкіх фабрык Саюза пражай. З заканчэннем будаўніцтва адбельнай фабрыкі камбінат будзе пушчан на поўную магутнасць і дасць штогод кра мільёны метраў белага льнянога латна і іншай льняной прадукцыі.

У новым соцыялістычным гара пабудаваны прыгожыя чатырох-п павярховыя жыллёвыя дамы, шко фабзавуч, яслі, сталоўка, прал лазня.

Заканчваецца будаўніцтва двух вых дамоў на 86 кватэр для рабоч інжынерна-тэхнічных работнікаў. К ная кватэра мае ўсе выгоды. Адзі гэтых дамоў на 50 кватэр будзе га да засялення ў кастрычніку меся Заканчваецца таксама будаўніцтва вай палікінікі са стацыянарам.

ШАХМАТНЫ І ШАШАЧНЫ ТУРНІРЫ НА ПЯРШЫНСТВА БССР

МАЙСТАР ГАРДОН—ЧЭМПІЁН БССР ПА ШАШКАХ

Учора закончыўся шашачны турнір на пяршынства БССР. Першае месца і званне чэмпіёна БССР заваяваў майстар СССР тав. Гардон.

На другое месца вышаў 17-гадовы Сёма Борак, пераможца апошняга ўсесаюзнага пяршынства школьнікаў па шашках, зараз студэнт I курса БДУ, які набраў 7½ ачкоў. Трэцяе месца заваяваў чэмпіён Віцебска па шашках Кабакоў — 6½ ачкоў. Пераможцы турніра прэміраваны.

Толькі чацвертае і пятае месцы падзялілі майстар Пятроў з Грушэцкім, набраўшы па 6 ачкоў, шостае і сёмае падзялілі Берлінкаў і Каплановіч—па 5½ ачкоў, восьмае і дзевятае Лукін і Бернштэйн — па 5, дзесятае — Гардзевіч — 4, адзінаццатае — Храпуновіч — 3½ і апошняе — Ярашонак — 3

***

У шахматным турніры 17, 18 і 19 верасня іграліся шосты, сёмы і восьмы туры. У шостым туры майстар Дуз-Хацімірскі прыгожа выйграў у Маневіча, Камянецкі выйграў у Ратнікава, гросмейстар Ліліенталь — у Брэйтмана, майстар Панаў — у Кейліна і Сташэўскі — у Сіліча. На адзінаццатым ходзе майстар Верасаў прапана Іванову нічыю, які прыняў прапан

У сёмым туры майстар Верасаў цярпеў паражэнне ад Камянецк Ратнікаў прайграў майстру Пан Сіліч — Маневічу, Кейліс — Стап скаму; майстар Дуз-Хацімірскі і г мейстар Ліліенталь сыгралі ўніч Таксама ўнічыю закончана пар Жудро—Іваноў.

Цікавыя сустрэчы адбыліся ў в мым туры. Гросмейстар Ліліенталь граў унічыю з Сілічам і майстар наў з майстрам Верасавым. Ман атрымаў чарговую перамогу (над шэўскім) і Дуз-Хацімірскі (над сцюшонкам). Кейлес выйграў у Ра кава, Брэйтман — у Іванова. Камя кі — Жудро сыгралі ўнічыю.

Пасля васьмі тураў на першым цы гросмейстар Ліліенталь і май Панаў — па 5 з шасці і па 2 ад дзеных. Маневіч мае 6 з васьмі, Хацімірскі і Камянецкі — па 5; В саў і Брэйтман—па 4; Сіліч, Сташэ і Іваноў — па 3.

Ф. КАНСТАНЦІНА

МІЖГАРОДНЯЯ СУСТРЭЧА ПА ШТАНЗЕ

18 верасня ў Менску адбылася міжгародняя сустрэча па штанзе паміж зборнымі камандамі гарадоў Менска і Горкага. У спаборніцтвах прымалі ўдзел лепшыя штангісты гэтых гарадоў — майстры Саюза: Мілееў, Лапідус, Грыгаровіч, Масаловіч, Дземідаўцаў і інш.

Устаноўлена пяць новых усебеларускіх рэкордаў. Майстар Мілееў устанавіў адзін рэкорд па троебор'ю і адзін рэкорд па штуршках. Ён штурхнуў двума рукамі 142,5 кілограма. Майстар Лапідус устанавіў тры новых рэкорды.

Сустрэча закончылася перамогай Менска з лікам 5 : 1.

ПОСПЕХ ФІЛЬМА „ПРАФЕСАР МАМЛОК"

Дэманстраванне ў Менску ў «Чырвоная зорка» выдатнага анті шысцкага фільма «Прафесар Мам праходзіць з вялікім поспехам. За 7 карціну праглядзелі звыш 30.000 ч ьек. За адзін толькі выходны дзень верасня кінотэатр наведала каля 7 чалавек.

Гэтымі днямі фільм «Прафесар Мам пачне дэманстравацца ў Віцебску, Го Бабруйску, Полацку і іншых гарадах публікі.

Вык. абавязкі адказнага рэдактар Д. Т. ЛЕБЕДЗЕЎ.

ПАСЯДЖЭННЕ СОВЕТА НАРОДНЫХ КАМІСАРАЎ БССР

14 верасня адбылося чарговае пасяджэнне Совета Народных Камісараў БССР.

На пасяджэнні абмеркавана пытанне **аб ходзе падрыхтоўкі да перапісу насельніцтва па Віцебскай і Менскай абласцях.** Соўнарком прызнаў ход гэтай работы нездавальняючым. Марудна праходзіць падбор кадраў для перапісу. Асобныя гарадскія советы (Слуцк, Орша, Барысаў) яшчэ не правялі нумарацыі дамоў, у радзе сельсоветаў гэтых абласцей не закончана ўпарадкаванне па-гаспадарчых кніг. Камісіі садзейнічання перапісу ў многіх месцах яшчэ не створаны, а там, дзе яны і арганізаваны, не прыступілі да работы.

Совет Народных Камісараў БССР указаў старшыням аргкамітэтаў па абласцях на недапушчальнасць далейшага адставання ў падрыхтоўчай рабоце па перапісу і абавязкаў іх, а таксама старшынь райвыканкомаў і гарадскіх советаў, неадкладна закончыць поўнасцю нумарацыю дамоў, удасканаліць назвы вуліц, упарадкаваць па-гаспадарчыя кнігі і не пазней першага кастрычніка закончыць падбор і зацверджанне кадраў для перапісу. Гарадскім і сельскім советам прапанавана разгарнуць шырокую масава-растлумачальную работу сярод насельніцтва аб палітычным і народна-гаспадарчым значэнні Усесаюзнага перапісу насельніцтва 1939 года, уцягваючы ў гэту работу ўвесь совецкі актыў.

Совет Народных Камісараў разгледзеў пытанне **аб падрыхтоўцы да торфсезона 1939 года.**

За годы другой сталінскай пяцігодкі прамысловая здабыча торфу ў рэспубліцы павялічылася амаль у тры разы —з 862 тысяч тон у 1932 годзе да 2.522 тыс. тон у 1937 годзе. Аднак торфздабыча далёка адстае ад велізарных магчымасцей і растучых запатрабаванняў народнай гаспадаркі БССР. Прыродныя рэсурсы торфу скарыстоўваюцца яшчэ ў вельмі нязначнай ступені: у эксплаатацыі знаходзіцца толькі 6,6 проц. усёй плошчы выяўленых прамысловых залежаў торфу. Удзельная вага торфу ў паліўным балансе рэспублікі ў бягучым годзе складае толькі 49,3 проц. На гэтым важнейшым участку народнай гаспадаркі доўга арудавалі ворагі, якія ўсімі спосабамі імкнуліся затармазіць асваенне прыродных багаццяў. Здабыча торфу ўтваралася пераважна на невялікіх тарфяных балотах, што перашкаджала шырокай механізацыі торфздабычы. Па Белторфу механізаваным спосабам здабыта толькі 41,2 проц. усёй торфздабычы супроць 83,5 проц. механізаванай здабычы торфу па сістэме Галоўторфа.

Яшчэ большае адставанне наглядаецца ў галіне механізацыі падрыхтоўчых работ на балотах, сушкі і вывазкі торфу. На 8 заводах Белторфа вывазка праходзіць гужавым транспартам і ў нязначнай ступені аўтамашынамі. Значная колькасць торфу астаецца з года ў год нявывезенай, прапалае на балотах і тармозіць работы наступнага сезона.

Соўнарком адобрыў у асноўным прадстаўленыя Дзяржпланам намёткі перспектыўнага плана развіцця торфздабычы, якія прадугледжвае штогодні рост торфздабычы з тым, каб павысіць у 1942 годзе ўдзельную вагу торфу ў паліўным балансе рэспублікі да 70 проц. План торфздабычы на 1939 год арыентыровачна намечан у 3.350 тысяч тон. На будучы год запраектаваны капіталаўкладанні ў 49 мільёнаў рублёў, з якіх 25 мільёнаў рублёў па лініі Белторфа.

На пасяджэнні разгледжана пытанне **аб ходзе жыллёвага будаўніцтва па гораду Менску.**

Шкоднікі, якія на працягу доўгага часу арудавалі ў рэспубліканскіх і гарадскіх совецкіх арганізацыях, зрывалі жыллёвае будаўніцтва, а таксама ўсе мерапрыемствы па захаванню існуючай жылплошчы. Многія жылыя дамы будаваліся на працягу многіх год, будаваліся дрэнна. Зусім ігнаравалася работа па правядзенню капітальнага рамонту дамоў. Ліквідацыя вынікаў шкодніцтва праходзіць тут яўна нездавальняюча. Асігнаваныя сродкі на жыллёва-комунальнае будаўніцтва поўнасцю не асвайваюцца, не ўдзяляецца патрэбнай увагі рамонту дамоў. Уваходжанне ў эксплаатацыю новапабудаваных шматкватэрных дамоў гармозіцца адсутнасцю раду дробных матэрыялаў і электраабсталявання.

Соўнарком задаволіў хадайніцтва Менскага гарадскога совета аб павелічэнні асігнаванняў на капітальны рамонт жыллёвай плошчы і абавязаў гарадскі совет поўнасцю і рацыянальна скарыстаць усе сродкі, адпушчаныя на рамонтныя работы. Горсовету прапанавана к 15 кастрычніка поўнасцю закончыць будаўніцтва 35-кватэрнага дома і к 15 лістапада — 24-кватэрнага дома Дзяржплану і Наркомгасу даручана выдзеліць для горада Менска патрэбныя будаўнічыя матэрыялы і электраабсталяванне для заканчэння будаўніцтва і правядзення капітальнага і бягучага рамонту кватэр.

Совет Народных Камісараў на гэтым пасяджэнні зацвердзіў **план лесазагатовак і лесавывазак на асенне-зімовы перыяд** і абавязаў Наркамлес і лесатрэсты неадкладна давесці гэты план да леспрамгасаў і лесаўчасткаў, прыступіць да заключэння дагавораў з калгасамі і калгаснікамі на загатоўкі і вывазкі леса.

Наркамгандлю, Белкаапсаюзу і Наркамлесу прапанавана ў дэкадны тэрмін намеціць мерапрыемствы па палепшанню забеспячэння рабочых, занятых на лесазагатоўках, харчовымі і прамысловымі таварамі, пашырэнню сеткі сталовых. Наркамлесу прапанавана забяспечыць сканчэнне будаўніцтва і рамонт жыллёвых дамоў, гаражоў і складаў. Даручана Наркамату аховы здароўя забяспечыць лесапункты спецыяльным медыцынскім абслугоўваннем.

(БЕЛТА).

Гастролі Віцебскага Белдзяржтэатра (памяшк. Белдзяржтэатра)
20 верасня
У ПУШЧАХ ПАЛЕССЯ
Пачатак у 8 г. веч.
Каса адкрыта з 12 да 2 г. дня і з 5 да 8 г. веч.

Кінотэатр «Чырвоная зорка»
Прафесар МАМЛОК

Кінотэатр «Інтэрнацыянал»
ЦЫРК

Цэнтральны кінотэатр
ДЗЯЦІНСТВА ГОРКАГА

Кіно «Спартак»
«ВЕСЕЛЫЕ РЕБЯТА»

Кіно «Парыжская Комуна»
(Цэнтр. парк культуры адпачынку)
АГНІ ВЯЛІКАГА ГОРАДА

Кінотэатр «Навіны дня»
1. Памяці Станіслаўскага.
2. Журнал «Піонерыя» № 7.

21 ВЕРАСНЯ у 7 гадзін вечара Оргкамітэтам Менгорсовета па Кагановіцкаму раёну
склікаецца нарада
СТАРШЫНЬ ДЭПУТАЦКІХ ГРУП, ЧЛЕНАЎ ГОРСОВЕТА, СТАРШЫНЬ КАМІСІЙ САДЗЕЙНІЧАННЯ ПЕРАПІСУ НАСЕЛЬНІЦТВА
ПА ПЫТАННЮ
перапісу насельніцтва.
На нараду запрашаюцца старшыні профсаюзных арганізацый прадпрыемстваў, устаноў і навучальных устаноў.
Нарада адбудзецца ў клубе імя Леніна (пасажырскі вакзал).
ОРГКАМІТЭТ МЕНГОРСОВЕТА ПА КАГАНОВІЦКАМУ РАЁНУ.

ДЫРЭКЦЫЯ МАРКСІСЦКА-ЛЕНІНСКАГА УНІВЕРСІТЭТА
пры Рэспубліканскім камітэце Саюза работнікаў вышэйшай школы
даводзіць да ведама ўсіх слухачоў 1 і 2 курсаў, што
ЗАНЯТКІ Ў МАРКСІСЦКА-ЛЕНІНСКІМ УНІВЕРСІТЭЦЕ
будуць адбывацца па першых днях пяцідзенкі
з 6 да 10 г. вечара, пачынаючы з 19 верасня г. г. у памяшканні КІЖ'а (Чырвонаармейская, 8/42, другі па верх).
СЛУХАЧЫ, ЯКІЯ НЕ З'ЯВІЛІСЯ БЕЗ УВАЖЛІВЫХ ПРЫЧЫН НА ЗАНЯТКІ, БУДУЦЬ ВЫКЛЮЧАНЫ З УНІВЕРСІТЭТА.
ДЫРЭКЦЫЯ.

АДРАС РЭДАКЦЫІ І ВЫДАВЕЦТВА: Менск Савецкая, 49. ТЭЛЕФОНЫ РЭДАКЦЫІ: рэдактара — 21-352; намесніка рэдактара — 25-188; сакратарыята — 20-830; АДДЗЕЛАЎ: партыйнага — 21-353; савецкага будаўніцтва і гандлю—22-412; прамысловага — 21-356; сельскагаспадарчага — 21-846; літаратуры, мастацтва навукі і асветы — 23-055; мясцовай і замежнай інфармацыі 25-189, аддзел пісем — 20-844 21-399, 21-885; ілюстрацыйнага і стыльрэдактуры—21-556; заг. выдавецтва—21-858; аб'яў — 25-385.

Уп. Галоўлітбела № К—5652. Менск, друкарня «Звязды», Савецкая, 49. К., М., Б.